«Πέθανα καί γύρισα ἀπό τήν ἄλλη ζωή»

(Ἕνας Ἄγγελος, τό 2001, ξεναγεῖ τόν Ρῶσσο Ἀνδρέι ἀπό τό Νοβογκράντ στήν κόλαση καί στόν παράδεισο)

Ἡ μέλλουσα Κρίση. Τοιχογραφία στό Κυριακό τῆς Ἱ. Σκήτης Καυσοκαλυβίων Ἁγίου Ὄρους

Προσφορά στόν λαό τοῦ Θεοῦ
ἀπό τίς ἐκδόσεις «ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΥΨΕΛΗ»
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2011

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΗ

Τό κείμενο πού κρατᾶτε στά χέρια σας εἶναι ἕνα ἀπομαγνητοφωνημένο DVD, ὅπου ἕνας Ρῶσος νεαρός ἄνδρας, 31 ἐτῶν, διηγεῖται τίς μεταθανάτιες ἐμπειρίες του. Ἡ διήγησή του μεταφράζεται, συγχρόνως, στά ἑλληνικά. Τίς λεπτομέρειες καί τά σχετικά μέ τόν πρόσκαιρο θάνατό του θά τά διαβάσετε μέσα στό κείμενο. Ἐδῶ εἶναι καλό νά ἔχουμε ὑπόψη τά ἑξῆς:

1. Ὅτι τό ἐν λόγω DVD τό εἶδαν καί κάποιοι ὀρθόδοξοι πατέρες καί συνευδόκησαν γιά τήν ἔκδοσή του σέ γραπτό κείμενο.

2. Ὅτι ὁ Ἀντρέι, μεταστάς καί ἐπανελθών στή ζωή, στή διήγησή του, σέ κάποια σημεῖα, σχολιάζει θεολογικά, μέσα στό γενικό πλαίσιο ὅμως τῆς ὀρθόδοξης περί θανάτου καί κρίσεως ἐμπειρίας.

3. **Οἱ εἰκόνες πού παρουσιάζονται γιά τήν κόλαση καί τόν παράδεισο ἔχουν κάποιο ὀρθόδοξο πνευματικό βάθος καί εἶναι παραστάσεις τῆς γήινής μας γλώσσας· εἶναι μιά πραγματικότητα ντυμένη μέ τίς εἰκόνες τοῦ γνωστοῦ σέ μᾶς ὁρατοῦ κόσμου. Εἶναι δηλ. ἡ ἀνθρώπινη γλώσσα μας, πού χρησιμοποιεῖ τίς παραστάσεις πού ἔχουμε (φωτιά, φῶς, βάσανα, οὐρλιαχτά, ποτάμια, πάγκοι, σκελετοί κ.ἄ.), γιά νά γίνει κάπως κατανοητό τό πνευματικό περιεχόμενό της.** Ὅπως γίνεται καί μέ ἀντίστοιχες ἁγιογραφίες σέ ἱερούς Ναούς. Ἔτσι, καλούμαστε νά βροῦμε τόν ὅποιο καρπό κρύβεται μέσα στό συμβολικό του κέλυφος, πού εἶναι (ὁ καρπός αὐτός) ὁ βαθύτατος πόνος τοῦ ἀμετανόητου, καί ἡ θεϊκή εἰρήνη καί χαρά τοῦ μετανοήσαντος ἀνθρώπου ἀντίστοι-

χα, νά τόν ἐκτιμήσουμε καί νά τόν ἀξιοποιήσουμε ἀναλόγως στή ζωή μας.

Ὅσο ἀφορᾶ ἰδίατερα, τό ἀτελεύτητο καί τή σκληρότητα τῶν βασάνων, θά μποροῦσαν νά παρατεθοῦν τά ἀκόλουθα:

α) Ὅτι τήν κόλαση τήν ἐπιλέγουμε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι μέ τόν τρόπο τῆς ζωῆς μας. Ἐμεῖς δηλ. οἱ ἴδιοι καταδικάζουμε τόν ἑαυτό μας μέ τή χωρίς Θεό ζωή μας.

β) Ὅτι οἱ ὑλικές παραστάσεις πού χρησιμοποιοῦνται εἶναι εἰκονικές καί ἀποσκοποῦν στό νά μᾶς βοηθήσουν νά συνειδητοποιήσουμε τό ἀφόρητο βάρος τῆς ἁμαρτίας μας· πόσο φοβερό δηλ. εἶναι νά ἀπορρίπτουμε τῆ ζεστασιά τῆς ἀγᾶπης καί τῆς ἀνέκφραστης στοργῆς τοῦ πάνσοφου καί πανάγαθου Θεοῦ καί νά ζοῦμε μέσα στό σκοτάδι τῶν γήινων ἡδονῶν τοῦ ὑλικοῦ πλούτου, τῆς γήινης εὔνοιας καί τῆς σκληρότητας ἀπέναντι στόν ἀνθρώπινο πόνο.

Μέ ἄλλα λόγια ὁ Θεός, μέ τόν γλωσσικό αὐτό τρόπο, μᾶς συγκλονίζει γιά νά «συνέλθουμε», νά ποῦμε μέ τήν καρδιά μας τό «Κύριε ἐλέησόν με τόν ἁμαρτωλόν» καί νά μετανοήσουμε, ἐνόσω ζοῦμε, σάν τήν πόρνη, σάν τόν ληστή, σάν τόν τελώνη, σάν τόν Ζακχαῖο, σάν τόν Ἀπόστολο Παῦλο, γιά νά μᾶς βγάλει ἀπό τή φωτιά τῆς φιλαυτίας. Τόσο ἁπλό!...

Βέβαια καί πάλι θά ἁμαρτάνουμε, ἀλλά ἔχει σημασία νά ἀγωνιζόμαστε μέ φιλότιμο καί νά μετανοοῦμε. Ὅπως εἶπε καί ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος: «Μύριες φορές ἄν ἁμαρτήσεις, μύριες φορές νά μετανοήσεις. Ὁ Θεός νά σέ βρεῖ στή μετάνοια».

Καλή ἀνάγνωση καί καλή μετάνοια σέ ὅλους μας, γιά νά μή ζήσουμε τή φωτιά τῆς ἀπουσίας τῆς παρηγοριᾶς καί τῆς ἀσύλληπτης ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τώρα. Χωρίς ἀνόητες ὑστεροβουλίες καί ἀναβολές. Ἀμήν.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ἐάν οἱ ἐπιθυμίες περνοῦν σάν σκιές, ἐάν τά τάματα εἶναι κούφια λόγια, ἀξίζει νά ζοῦμε μέσα στό σκοτάδι τῆς πλάνης; Ἀξίζει νά ζεῖ κανείς, ὅταν ἡ ἀλήθεια εἶναι νεκρή; Ἡ αἰωνιότης εἶναι ἀναγκαία ὄχι γιά τούς μάταιους πόθους. Ἡ αἰωνιότης εἶναι ἀναγκαία γιά νά ἀναχαιτίζει τά παραπλανητικά ὄνειρα. Ὅ,τι ζεῖ ἀξιοπρεπῶς, ζεῖ χωρίς ἀμφιβολίες. Ἡ θεία δύναμη δέ γνωρίζει κανέναν περιορισμό. Συνειδητοποιώντας μέσα μας τή χάρη τοῦ Θεοῦ, γιατί νά θλιβόμαστε γιά τά παιδαριώδη ὄνειρά μας; Ἡ ζωή εἶναι ἄθλος καί ἀλήθεια ζῶσα. Εἶναι τό φῶς τῆς ἀθανασίας στά ξεθωριασμένα μνήματα.

Τά τελευταῖα 15 χρόνια, ἐντελῶς ξαφνικά, ὁ Ρωσικός λαός βρέθηκε νά βομβαρδίζεται συνεχῶς ἀπό τά μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης γιά τό ζήτημα τῆς ὕπαρξης ζωῆς μετά τό θάνατο. Ἡ τηλεόραση καί ὁ τύπος ἔψαχναν νά βροῦν, γιά τό διψασμένο τους κοινό, πλῆθος καταπληκτικῶν περιστατικῶν ἀναστάσεως νεκρῶν. Οἱ λεγόμενοι λάτρεις τοῦ μυστηρίου, δημοσιογράφοι καί παραγωγοί τῶν ἐκπομπῶν, οἱ ὁποῖες εἶχαν ὡς θέμα τους τή μετά θάνατον ζωή, προσπάθησαν νά δημιουργήσουν ἐντυπώσεις ἀξιοποιώντας (μέ τό δικό τους τρόπο) τίς τελευταῖες ἀνακαλύψεις τῆς ἐπιστήμης τῆς ἰατρικῆς, τῆς βιολογίας καί τῆς φυσικῆς, πού μποροῦν νά ὁδηγήσουν σέ μία νέα θεώρηση αὐτοῦ τοῦ θέματος. Ταυτοχρόνως ὅμως προσπάθησαν νά παραπλα-

νήσουν καί νά ἀποκρύψουν τό τελικό συμπέρασμα, στό ὁποῖο κατέληγαν οἱ ἔρευνες γιά καθένα ἀπ' αὐτά τά περιστατικά. Ποιός λοιπόν ἦταν ὁ λόγος γι' αὐτή τήν παράξενη στάση τῶν Μ.Μ.Ε.; Ἁπλούστατα. Στόχος τους ἦταν νά ἀποπροσανατολίσουν τούς ἀνθρώπους ἀπό τή διδαχή τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἡ ὁποία ἀποκαλύπτει ἐπακριβῶς αὐτή τή γνώση. Καί ποιό εἶναι αὐτό τό μεγάλο μυστικό, τό ὁποῖο δέν ἔπρεπε νά γνωρίζει ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος; Καί γιά ποιό λόγο;

Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι ἡ κοινωνία μας σήμερα κατευθύνεται ἀπό κάποια κέντρα πού κατασκευάζουν τήν ἰδεολογική κουζίνα γιά τό σύγχρονο ἄνθρωπο καί τήν σερβίρουν καθημερινά ἀπό τά Μ.Μ.Ε., μέ σκοπό νά τόν διαμορφώσουν κατά τό δοκοῦν. Δηλαδή τόν θέλουν ἐπιπόλαιο, καταναλωτικό καί εὐάλωτο καί, πάνω ἀπ' ὅλα, ἔχοντα πλήρη ἄγνοια γιά τό γεγονός τοῦ τελωνισμοῦ τῶν ψυχῶν καί τῆς μετά θάνατον ἀνταποδώσεως τῆς ἁμαρτωλῆς ζωῆς τους.

Ὄντως, κάτω ἀπό τή συνεχή ἐπίδραση τῶν μέσων μαζικῆς ἐνημέρωσης, ἡ ζωή τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου εἶναι συνυφασμένη πλέον μέ τά πιό βαριά ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ θανάσιμα ἁμαρτήματα. Ἄς ἀναφέρουμε μερικά ἀπ' αὐτά:

Αἵρεσις, σχίσμα, ἄρνησις τῆς πίστεως, βλασφημία, μαγεία, ἀπελπισία, αὐτοκτονία, πορνεία, διαστροφή, μέθη, βεβήλωση τῶν ἱερῶν καί τῶν ὁσίων, αἱμομειξία, φόνοι, κλοπή, σκληροκαρδία, καθώς καί ἡ βάναυση συμπεριφορά πρός τούς οἰκείους. Καί ὅμως, ὅλα αὐτά τά καταστροφικά, ἐπικίνδυνα καί θανατηφόρα γιά τή μέλλουσα ζωή λάθη, ἄν δέ θεραπευθοῦν μέ τή δέουσα μετάνοια καί ἐξομολόγηση, ὑπόσχονται στόν ἁμαρτωλό αἰώνια βάσανα. *«Οὐαί τῷ κόσμῳ ἀπό*

τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τά σκάνδαλα, πλήν οὐαί τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τό σκάνδαλον ἔρχεται» (Ματθ. 18, 7).

Τήν ἐπαλήθευση τῶν λόγων αὐτῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς τήν βιώνουμε καθημερινά. Ἀφοῦ σήμερα ἀποδεικνύεται περίτρανα ὅτι οὐκ ἔστιν ἀριθμός στούς πειρασμούς, στά σκάνδαλα καί στούς σκανδαλοποιούς. Ὅμως πολύ βιάζεται ὁ ἅδης καί χαίρεται γιά τή νίκη του· ἀφοῦ ὅλο καί συχνότερα πλέον, κάτω ἀπό τό πετραχήλι τῶν ἱερέων, ἠχοῦν λόγια συντριβῆς καί εἰλικρινοῦς μεταμέλειας, καί ὄχι μόνο μία τυπική ἀπαρίθμηση τῶν κακῶν πράξεων· λόγια συνοδευμένα μέ στεναγμούς καί δάκρυα, πού ἐκδηλώνουν τήν προσεκτική καί δίχως συμβιβασμούς παρατήρηση τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου, τῆς καρδιᾶς καί τοῦ νοῦ. Ἁμάρτησα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μέ τήν ἀσθενή μου πίστη, μέ τίς ἀμφιβολίες πού εἶχα γιά τήν ὕπαρξή Του. Δέν τρέφω πρός Ἐκεῖνον οὔτε άγάπη οὔτε καί τόν δέοντα φόβο. Σπάνια ἐξομολογοῦμαι καί, ὅταν τό ἀποφασίζω, δέ γνωρίζω τόν σωστό τρόπο νά τό πράξω. Τά ἁμαρτήματά μου δέν τά ἀντιλαμβάνομαι, μά δέν καταβάλλω καί καμία ἰδιαίτερη προσπάθεια ὥστε νά διακρίνω τί εἶναι ἁμαρτωλό καί τί σωτήριο. Δέν τηρῶ τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ, δέν τηρῶ τή μνήμη τοῦ θανάτου, ὥστε νά προετοιμάζομαι συνεχῶς γιά τή φοβερή ἐκείνη ἡμέρα τῆς κρίσεως, ὅταν θά σταθῶ μπροστά στόν δίκαιο Κριτή. Καί γενικῶς, πάσχω ἀπό ἀδιαφορία γιά τήν πίστη μου, γιά τόν Θεό καί γιά τήν πικρή μου κατάληξη ὡς πρός τήν αἰωνιότητα.

Πράγματι, εἶναι πολύ δύσκολο νά κατανοήσουμε πόσο βαρύ τίμημα πληρώνουμε γιά τήν ἐξιλέωση τῆς καθεμιᾶς ἁμαρτίας χωριστά, καί περισσότερο γιά ἐκείνη τῆς πορνείας. Τό ἁμάρτημα τῆς πορνείας ἔχει

εἰσχωρήσει στό κάθε σπίτι μέσω τῆς τηλεοράσεως, τῶν περιοδικῶν, τῶν διαφημίσεων, καί εἶναι τό συχαμερότερο ὅλων τῶν ἁμαρτημάτων ἀπό τό γεγονός καί μόνον ὅτι κατάντησε νά θεωρεῖται κάτι τό ἐντελῶς φυσιολογικό καί μιά ἁπλή καθημερινότητα στή ζωή ἀκόμη καί τῆς πιό μικρῆς, τρυφερῆς ἡλικίας.

Εἶναι λοιπόν πιθανό ὅτι ἐξαιτίας ὅλων αὐτῶν τῶν καταστάσεων, καί θέλοντας νά νουθετήσει ἐμᾶς τούς ἁμαρτωλούς, ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ, μέ ἀσυνήθιστο τρόπο σημάδεψε τή ζωή ἑνός παλικαριοῦ στή Ρωσία, τοῦ Ἀντρέι, κατοίκου τοῦ Νόβογκραν, ὁ ὁποῖος μεγάλωσε σέ μιά πολύτεκνη, ὀρθόδοξη οἰκογένεια καί βαφτίστηκε σέ βρεφική ἡλικία. Ἡ ζωή καί οἱ συνθῆκες στήν ὕπαιθρο τοῦ ἐξασφάλισαν καταρχήν καλή ὑγεία καί τή δυνατότητα νά ὑπηρετήσει μέ ἀξιοπρέπεια τή στρατιωτική του θητεία. Μετά τό στρατιωτικό βρῆκε μιά ἐργασία, ἐνῶ τόν ἐλεύθερο χρόνο του τόν περνοῦσε ὅπως ὅλοι οἱ συνομίληκοι συγχωριανοί του, χωρίς νά τόν ἀπασχολεῖ ἰδιαιτέρως γιά τό τί πάει νά πεῖ αὐτή ἡ ζωή. Ἕως τήν ἡλικία τῶν 31 χρόνων ἦταν ἀκόμη ἀνύμφευτος διατηρώντας περιστασιακές καί ἐφήμερες σχέσεις. Κάποτε δημιουργοῦσε μικροεπεισόδια, ἀλλ' ὄχι μεγάλες φασαρίες. Ἦταν καλοσυνάτος. Φερόταν μέ μεγάλη τρυφερότητα στή φιλάσθενη μητέρα του. Εἶχε σεβασμό στόν πατέρα του. Ἀγαποῦσε τ' ἀδέλφια του. Μέ ἁπλά λόγια, ἦταν ἕνα καλό παλικάρι τῆς σύγχρονης ἐποχῆς μέσα στίς ἀδυναμίες καί τήν ἁμαρτωλή καθημερινότητα. Ἡ διαρκῶς ἐπιδεινούμενη οἰκονομική κατάσταση στή Ρωσία εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νά πέσει τό βιοτικό ἐπίπεδο στήν ἐπαρχία. Ὅλα αὐτά εἶχαν ἀντίκτυπο στή ζωή τῶν ἀνθρώπων. Οἱ δυσκολίες τῆς ζωῆς καί οἱ κακουχίες ἄφησαν τό ἀποτύπωμά τους στήν ὑγεία τοῦ Ἀντρέι, πού κλονίστηκε ἐ-

πικίνδυνα, πράγμα πού πιστοποιεῖ τό βιβλιάριο ὑγείας του. Τό ἔτος 2001, μετά τή γιορτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τοῦ συνέβη ἕνα θαυμαστό γεγονός, γιά τό ὁποῖο μᾶς ὁμιλεῖ στή συνέχεια ὁ ἴδιος.

Η ΑΦΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΡΕΪ

Ὅλα ξεκίνησαν τό ἔτος 2001. Ξαφνικά δέχτηκα μιά σατανική ἐπίθεση ἐπάνω μου, πρωτόγνωρη. Ἀπό μικρός βέβαια πίστευα στήν ὕπαρξη τοῦ Θεοῦ. Γνώριζα γενικά γιά τήν ὕπαρξη τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους, ἀλλ' αὐτό πού μοῦ συνέβη δέν μοῦ εἶχε ξανασυμβεῖ ποτέ. Αὐτές οἱ σκοτεινές δυνάμεις μέ περικύκλωσαν καί δέν μέ ἄφηναν νά ἡσυχάσω. Αὐτό διήρκεσε τρία εἰκοσιτετράωρα. Στή λήξη τοῦ τρίτου εἰκοσιτετραώρου, ἡμέρα καί νύχτα, ἀσταμάτητα δεχόμουν αὐτό τό βάρος τῶν ἐπιθέσεων. Οἱ γονεῖς μου μέ βοηθοῦσαν προσευχόμενοι. Αὐτό πού αἰσθανόμουν ἦταν καί σωματικό καί ψυχικό βάσανο. Ἔνιωθα ἕνα βάρος καί στό σῶμα καί στήν ψυχή ἀπροσδιόριστο. Στήν κατάσταση αὐτή νιώθεις τόν ἑαυτό σου πάρα πολύ βαριά. Εἶσαι καθηλωμένος καί νιώθεις ἕνα φόβο, πολύ μεγάλο φόβο, καί παρουσία ὁμιλιῶν, ὁμιλιῶν δαιμόνων. Ἀλλά τίς ἀκοῦς ὡς ὁμιλίες ἀνθρώπων. Ὑπῆρχε γύρω μου πληθώρα αὐτῶν τῶν ὁμιλιῶν. Προσπαθοῦν νά σέ σφίξουν, νά συνθλίψουν τόν ἄνθρωπο. Νά σέ καθηλώσουν μέ τό φόβο πού δημιουργοῦν. Ἕως ἐκείνη τή στιγμή δέν εἶχα ποτέ προσευχηθεῖ τόσο πολύ καί τόσο θερμά. Βέβαια, παλαιότερα ζητοῦσα ἀπό τόν Θεό βοήθεια, μέ ἁπλά δικά μου λόγια, ἀλλά τόσες καί τέτοιες προσευχές πού βγήκαν ἀπό μέσα μου ἐκείνη τήν ὥρα ἦταν πρωτόγνωρο γιά μένα. Στήν περίσταση αὐ-

τή πού βρέθηκα χρειάστηκε τόσο πολύ νά προσευχηθῶ, γιατί δέν ἄντεχα αὐτό τό τόσο μεγάλο βάρος. Σ' αὐτές τίς καταστάσεις χωρίς προσευχή δέν μπορεῖς νά ἀντέξεις. Εἶναι ἀπαραίτητη. Ὕστερα ἀπό τρία μερόνυχτα ἦταν ἡ γιορτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Κατά τό μεσημέρι τῆς μεγάλης αὐτῆς ἡμέρας μέσα μου δημιουργήθηκε μιά κατάσταση ἀναμονῆς. Ἦταν ἡ ὥρα τρεῖς τό μεσημέρι καί κάτι μοῦ ἔλεγε μέσα μου· «Περίμενε, κάτι θά ἀλλάξει». Κι ἐγώ τό μόνο πού περίμενα ἦταν νά βρῶ ἀνακούφιση, ὅσο γρηγορότερα γίνεται. Καί τότε ξαφνικά, τό δωμάτιο γέμισε μέ μιά ἄρρητη εὐωδία καί φῶς, ἐνῶ ὅλες αὐτές οἱ σκοτεινές δυνάμεις μονομιᾶς κάπου ἐξαφανίστηκαν. Τό βάρος καί ὅ,τι δυσάρεστο αἰσθανόμουν ἔφυγαν παντελῶς. Τότε ἄκουσα τή Μητέρα τοῦ Θεοῦ. Μιά πολύ ἤρεμη καί γλυκιά φωνή. Ἐν τῷ μεταξύ θέλω νά σᾶς πῶ ὅτι πρίν ἀπό ἕνα μήνα εἶχα ξεκινήσει νά παρακαλῶ τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο συνεχῶς νά μοῦ χαρίσει τήν ὑγεία τοῦ σώματος, γιατί εἶχα διάφορα προβλήματα. Ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ μοῦ εἶπε ὅτι «Γνωρίζω ὅ,τι χρειάζεσαι· ζητοῦσες τή βοήθειά μου καί θά σέ βοηθήσω».

Καί τότε, κατ' εὐθείαν, ἐκείνη τή στιγμή, ἔλαβα τήν ἴαση. Ἴαση γιά ὅλες τίς ἀσθένειές μου. Εἶχα προβλήματα μέ τό συκώτι μου, μέ τήν καρδιά. Πονοῦσε πολύ ὅλη ἡ πλάτη μου καί εἶχα ὑψηλή πίεση. Ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ μέ γιάτρεψε ἐκείνη τήν ὥρα. Αἰσθάνθηκα νά τρίζουν τά κόκαλά μου, ὅλη ἡ πλάτη μου, λές καί μοῦ ἴσιωναν ἕνα ἕνα τά κόκαλα. Στό σημεῖο πού εἶναι ἡ καρδιά μου λές καί κάτι ἀποκόπηκε μέ δύναμη. Αὐτό μέ ἐλευθέρωσε καί αἰσθάνθηκα τόν ἑαυτό μου ἀναγεννημένο καί ὑγιέστατο. Ὅλο τό γεγονός τῆς ἰάσεως διήρκεσε περίπου ἐνάμισι λεπτό, ὄχι παραπάνω. Οἱ γιατροί ἄν μέ ἔβλεπαν τώρα, πῶς εἶμαι, καί

συγκρίνανε μέ τό βιβλιάριο ὑγείας, καί βλέπανε πόσο σοβαρή ἦταν ἡ κατάσταση, θά ἔμεναν ἄναυδοι. Θέλω ὅμως νά τονίσω ὅτι ποτέ δέν εἶχα ὁποιαδήποτε ψυχικά νοσήματα ἤ ψυχολογικά προβλήματα. Μετά τήν ἴαση ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ μοῦ εἶπε˙ «Θά χρειασθεῖ νά κάνεις ὑπομονή». Τότε ἀνακοίνωσα στούς γονεῖς μου, πού μοῦ συμπαραστέκονταν σέ ὅλα, ὅτι ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ μέ γιάτρεψε. Ἀλλά καί αὐτοί οἱ ἴδιοι μέ παρατηροῦσαν καί κατάλαβαν ἀμέσως τή διαφορά. Μετά ἀπό αὐτό μέ πλησίασαν οἱ Ἄγγελοι. Ἄκουγα τίς φωνές καί ὁμιλίες, καί τῶν Ἀγγέλων καί τῶν δαιμόνων. Ἀπό τή μιά μεριά ἦταν ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ, οἱ Ἄγγελοι καί κάποιοι Ἅγιοι, πού δέν θυμᾶμαι ποιοί ἀκριβῶς ἦταν. Οἱ δαίμονες ἀπό τήν ἀπέναντι πλευρά. Ἄκουγα ὁμιλίες καί ἀπό τίς δύο πλευρές. Οἱ δαίμονες φώναζαν˙ «Μή συμφωνεῖς, δέ θά ἀντέξεις τέτοια δοκιμασία, δέν εἶναι γιά σένα, θά πεθάνεις», καί διάφορα τέτοια. Μέ ἀποσποῦσαν, γιά νά μή δώσω τή συγκατάθεσή μου (στό θεϊκό κάλεσμα). Τότε μέ πλησιάσανε οἱ Ἄγγελοι καί μέ ἠρέμησαν. Μοῦ εἶπαν: «Ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ σέ θεράπευσε. Μπορεῖς νά ζήσεις ἤρεμα. Θά πᾶς καί στήν Ἐκκλησία. Πρίν σοῦ συμβοῦν ὅλα αὐτά, ζοῦσες μιά ζωή μέ θανάσιμα ἁμαρτήματα. Τώρα ὅμως σοῦ δίνεται ἡ εὐκαιρία νά πᾶς στήν Ἐκκλησία, νά μετανοήσεις καί νά ἐξομολογηθεῖς. Ὁ Κύριος σοῦ δίνει κάτι παραπάνω. Ὁ Κύριος σοῦ δίνει τή δυνατότητα, ἄν ἐσύ ὁ ἴδιος δώσεις τή συγκατάθεσή σου, νά σέ περάσουμε ἀπό τά τελώνια. Θά δεῖς τόν ἅδη, θά δεῖς τόν παράδεισο, θά ἀξιωθεῖς νά δεῖς τή χάρη τοῦ Θεοῦ, τή Μητέρα τοῦ Θεοῦ, τούς Ἁγίους. Θά δεῖς τίς ἁμαρτίες πού ἔχεις διαπράξει, θά συναντήσεις τούς συγγενεῖς σου, ἄλλους στήν κόλαση καί ἄλλους στόν παράδεισο, ὅπου βρίσκονται, καί γενικά τούς γνωστούς σου».

Πίστευα στόν Θεό καί ἤθελα νά κάνω τό θέλημά Του, νά Τόν ἀκολουθήσω καί νά ὑποφέρω γιά Κεῖνον καί νά ἐξιλεώσω τίς ἁμαρτίες μου. Πάρα πολύ τό ἤθελα αὐτό. Καί ἄν εἶχα πάλι νά διαλέξω, πάλι θά ἔπαιρνα τήν ἴδια ἀπόφαση.

Στήν ἀρχή ὁ Ἄγγελος μέ προετοιμάζει πνευματικά. Μοῦ ἐξηγεῖ πῶς ξεκινάει ἡ ἁμαρτία καί πῶς πρέπει νά τήν ἀναχαιτίζουμε. Συγκεκριμένα μοῦ ἔλεγε· «Εἶδες πῶς νοερῶς ἐνεργοῦν οἱ δαίμονες ἐπάνω σας. Ἄν λοιπόν τόν ἁμαρτωλό λογισμό τόν σταματήσεις ἀμέσως, μέ τή βοήθεια τῆς προσευχῆς καί μέ τό νά μήν τοῦ δίνεις σημασία, δέν θά ὑπάρχει ἁμαρτία». Ὄντως, ἄν ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι συγκατατιθέμεθα στόν ἁμαρτωλό λογισμό, τότε ἀρχίζει, ἀναπτύσσεται καί ἐξελίσσεται τό κακό καί γίνεται πράξη.

Ἀφοῦ λοιπόν συζητήσαμε μέ τόν Ἄγγελο διάφορα τέτοια θέματα, ἄρχισα νά κατανοῶ πολλά πράγματα πού ὥς τότε δέν τά γνώριζα. Τέτοια χαρά ὑπῆρχε, ὅταν μιλοῦσα μέ τούς Ἀγγέλους, παρόλο πού δέν τούς ἔβλεπα, πού δέν μπορῶ νά τήν περιγράψω.

Ἐγώ ὡς ἁμαρτωλός ἄνθρωπος δέν μποροῦσα νά τούς δῶ. Δέν δίνεται αὐτό τό προνόμιο στόν καθένα. Ἡ φωνή τοῦ Ἀγγέλου ἦταν ὅπως ἡ δική μας, τῶν ἀνθρώπων· ἀλλά εἶναι τόσο ἁπαλή, τόσο τρυφερή! Ἐκπέμπει τόση ἀγάπη, πού ἀρχίζεις νά θυμᾶσαι τήν παιδική σου ἡλικία. Νιώθεις τόν ἑαυτό σου σάν νά εἶσαι μικρό παιδί. Χάνεις κάθε διάθεση νά προφέρεις ἄσχημες λέξεις ἤ νά φερθεῖς ἄπρεπα. Ἀλλοιώνεσαι, καί ὅλα γύρω σου μεταβάλλονται πρός τό καλό. Ταυτοχρόνως αἰσθάνεσαι ἄμεσα ὅτι ἔχεις ἕνα χρέος, ἕνα καθῆκον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά οἱ δαίμονες προσπαθοῦσαν νά διακόπτουν, φωνάζανε καί ἀπαιτοῦσαν τό θάνατο

γιά τήν ψυχή μου, διότι, ἔλεγαν, ἔχει θανάσιμες ἁμαρτίες. Κοίταξα τότε μέ ἀγωνία πρός τούς Ἀγγέλους, πού μοῦ ἀπάντησαν· «Πρέπει νά κάνεις ὑπομονή, διότι θά περάσεις δύσκολες καταστάσεις γιά κάποιο μικρό διάστημα, ὥσπου νά βγεῖ ἀπό μέσα σου ἡ ψυχή. Θά πάρουμε ἐμεῖς τήν ψυχή σου. Τότε πλησίασε ὁ θάνατος, πού ὁ λαός τόν ὀνομάζει χάρο».

Μόλις εἶχε σουρουπώσει. Ἤμουν στό σπίτι, καί οἱ γονεῖς μου, κατά παραχώρηση Θεοῦ, δέ μέ ἐνόχλησαν κατά τήν ἔξοδο τῆς ψυχῆς μου.... Ἦταν κι αὐτό στό σχέδιο τοῦ Θεοῦ. Ὁ Κύριος τά κανόνισε ὅλα χωρίς ἐμένα. Ἔτσι οἱ γονεῖς μου ἐκείνη τήν ὥρα πέσανε γιά λίγο νά ξεκουραστοῦν καί τούς πῆρε ὁ ὕπνος. Στό μεταξύ μπῆκε ὁ θάνατος, ὁ χάρος. Ὁ χάρος εἶναι ἕνας ἐκπεσών ἄγγελος· ἔχει τή μορφή ἑνός σκελετοῦ σάν αὐτούς πού ἔχουμε στά σχολεῖα καί διδασκόμαστε τήν ἀνατομία τοῦ ἀνθρώπου. Τό κρανίο εἶναι τό ἴδιο. Μόνο πού αὐτός ὁ σκελετός ἦταν σκεπασμένος μέ ἕνα μαῦρο μανδύα. Τό ὕψος του ἦταν περίπου δῦο μέτρα. Βέβαια, ὁ Ἄγγελος μέ εἶχε προειδοποιήσει: Ὅλα αὐτά πού θά μοῦ συμβοῦν θά εἶναι πολῦ τρομακτικά καί θά πρέπει νά κάνω ὑπομονή. Ἐγώ λοιπόν, ξαπλωμένος στό κρεβάτι μου, περίμενα τό χάρο, πού εἶχε ἤδη πλησιάσει καί ἄρχισε νά μέ χτυπάει μ' ἕνα σφυρί ἀλύπητα (ἔτσι αἰσθανόμουν τήν παρουσία του). Ἄρχισε ἀπό τά δάχτυλα τῶν ποδιῶν καί προχωροῦσε πρός τά ἐπάνω χτυπώντας με λυσσωδῶς. Ὅλη αὐτή ἡ κατάσταση κράτησε γιά εἴκοσι περίπου λεπτά. Εἴκοσι ὁλόκληρα λεπτά θά μποροῦσα νά εἶχα πεθάνει. Ἔτσι, μέ βασάνιζε λόγω τῶν ἁμαρτιῶν μου. Ὅταν ἔφτασε στή μέση, αἰσθανόμουν ὅτι μέ ἔχουν κόψει στά μισά. Ἀπό τή μέση καί κάτω δέν αἰσθανόμουν τίποτε. Ἔνιωθα ὅτι ἔμεινα μισός. Μόνο τό στομάχι μου καί τό κεφάλι μου

ἦταν στή θέση τους. Μόνο αὐτά αἰσθανόμουν. Μετά ἀπό αὐτό ὁ χάρος ἄρχισε νά μέ συνθλίβει, νά μέ σφίγγει. Ὁ ἱδρώτας ἔτρεχε ποτάμι ἐπάνω μου. Αὐτό τό διαπίστωσε ἡ μητέρα μου τό πρωί. Ὅταν ἦρθε νά στρώσει τό κρεβάτι μου, βρῆκε καί τήν κουβέρτα καί τό στρῶμα μου τόσο βρεγμένα, πού χρειάζονταν στίψιμο. Ὅλη αὐτή ἡ διαδικασία διήρκεσε εἴκοσι λεπτά. Ὅμως ἡ ψυχή μου δέν μποροῦσε νά βγεῖ, παρόλο πού ὅλα σχεδόν εἶχαν νεκρωθεῖ. Δούλευε μονάχα ὁ ἐγκέφαλος καί χτυποῦσε ἡ καρδιά. Καί τότε ἀνέλαβαν οἱ Ἄγγελοι καί τοῦ εἶπαν· «ἡ ψυχή δέν μπορεῖ νά βγεῖ, ἀλλά ἐμεῖς θά διευκολύνουμε τήν ἔξοδό της». Αὐτομάτως ὁ χάρος ἀπομακρύνθηκε ἀπό κοντά μου, ἐνῶ ὁ Ἄγγελος ἔφερε τό ποτήρι τοῦ θανάτου. Ἦταν κάτι σάν μιά ξύλινη κούπα, σάν αὐτήν ἐδῶ τήν κούπα. Ὁ θάνατος πού βρίσκεται μέσα στήν κούπα εἶναι πολύ, πάρα πολύ πικρός. Ἡ ψυχή τό αἰσθάνεται αὐτό καί δέν θέλει νά πλησιάσει. Ἐπειδή ἐγώ δέν εἶχα καμία αἴσθηση τῶν χεριῶν μου, γιά νά τό κρατήσω καί νά πιῶ, μοῦ τό κράτησαν οἱ Ἄγγελοι. Καί τότε κατέβαλα ὅλες μου τίς δυνάμεις, πῆρα κουράγιο καί ἤπια μιά μικρή γουλιά. Αὐτό ἦταν. Ἡ ψυχή μου βγῆκε ἀκαριαίως.

Ἡ ψυχή βγαίνει ἀπό τό στόμα. Τό στῆθος λές καί γκρεμίζεται κάπως πρός τά μέσα, καί τά πάντα σταμάτησαν. Ἡ καρδιά ἔπαψε νά χτυπᾶ. Μόνο ὁ ἐγκέφαλος ἐργάζεται λίγα λεπτά ἀκόμη.

Ὅταν βγῆκε ἡ ψυχή, εἶδα τόν ἑαυτό μου ὅπως βλέπεις ἕνα ξένο πτῶμα. Μάλιστα, εἶχα ἕνα αἴσθημα φόβου, ὅταν εἶδα τό νεκρό μου σῶμα. Ἀκριβῶς ὅπως ἔνιωθα στή ζωή μου πάντοτε, ὅταν ἔβλεπα νεκρούς ἀνθρώπους. Ἡ ψυχή βγαίνει τόσο γρήγορα, σάν νά κάνει ἅλμα. Μόλις ἤπια ἐκείνη τή γουλιά, ξεπήδησε στή στιγμή ἀπό μέσα μου.

Ἔλεγα στόν Ἄγγελο· «Τί θά γίνει μέ τούς γονεῖς μου; Αὐτοί ὅταν ξυπνήσουν καί μέ δοῦν νεκρό, θά πεθάνουν». Ὁ Ἄγγελος μοῦ εἶπε νά μήν ἀγωνιῶ, ἀφοῦ ὁ Κύριος ὅλα τά γνωρίζει καί ὅλα θά τά τακτοποιήσει μέ τόν καλύτερο τρόπο. Ὁ Ἄγγελος ἐπίσης μέ εἰδοποίησε· «Θά σέ πλησιάσουν καί πάλι οἱ ἐχθροί, οἱ δαίμονες». Μοῦ ἔδωσε νά καταλάβω ὅτι αὐτό θά ἦτανε δοκιμασία.

Ὅταν λοιπόν ἡ ψυχή μου βγῆκε ἀπό τό σῶμα μου, καί μάλιστα ἀπό τό στόμα, εἶδα τόν ἑαυτό μου. Ἡ ψυχή εἶναι πολύ πιό φωτεινή ἀπ' ὅ,τι τό σῶμα. Ἔχει πρόσωπο, ἔχει τά ἴδια χαρακτηριστικά. Μόνο πού εἶναι πολύ φωτεινή. Ἔχει μικρõ μέγεθος. Ἔχει δά τόσο μικρό μέγεθος. Ἔχετε δεῖ τήν εἰκόνα τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου; Βλέπετε τήν ψυχή τῆς Παναγίας πού τήν κρατᾶ ὁ Κύριος στά χέρια του; Εἴδατε πόσο μικρή εἶναι; Τόση ἀκριβῶς εἶδα ὅτι εἶναι καί ἡ ψυχή τοῦ κάθε ἀνθρώπου. Κάθε ψυχή εἶναι νεαρή, σάν τοῦ Χριστοῦ. Γερασμένες ψυχές δέν ὑπάρχουν....

Πρίν ἀκόμη βγεῖ ἡ ψυχή ἄπό τό σῶμα μου, ὁ Ἄγγελος μέ εἶχε προειδοποιήσει ὅτι «τή στιγμή πού θά βγεῖ ἡ ψυχή ἀπό τό σῶμα σου, θά πρέπει νά εἶναι ντυμένη μέ τόν τρόπο πού θά εἶσαι ντυμένος ἐσύ. Γι' αὐτό πήγαινε καί ντύσου». Μοῦ ἔδωσε τότε νά καταλάβω καί ποιά ροῦχα ἁρμόζανε σ' αὐτή τήν περίσταση. Ἐπειδή στό δωμάτιό μου δέν εἶχα τήν κατάλληλη ἐνδυμασία καί ἔπρεπε νά πάω στό δωμάτιο τῶν γονέων μου, ὅπου στήν ντουλάπα θά ἔβρισκα αὐτά πού χρειαζόμουν, δέν ὑπάκουσα. Ἤμουν ἀναστατωμένος μέ αὐτά πού περίμενα σέ λίγο νά συμβοῦν. Φοβόμουν ὅτι, ἄν θά πήγαινα στούς γονεῖς μου καί ἀντιλαμβάνονταν ὁτιδήποτε, θά ἀνέκοπταν τήν ἀπόφασή μου. Γι' αὐτό, ὅταν ἐντός ὀλίγου ἡ ψυχή μου βγῆκε ἀπό τό σῶμα

μου, βρέθηκε νά εἶναι ντυμένη μέ τά ροῦχα πού φοροῦσα ἐκείνη τήν ὥρα, δηλαδή μέ ἕνα κοντομάνικο φανελάκι καί τό ἐσώρουχό μου. Τό συγκλονιστικό εἶναι ὅτι, ἐνῶ σ' αὐτό τόν κόσμο κυκλοφορεῖς ἄνετα καί δέν αἰσθάνεσαι συστολή νά κυκλοφορεῖς στό δωμάτιό σου μέ αὐτή τήν ἐνδυμασία, ὅταν βρέθηκε ἡ ψυχή μου μ' αὐτή τήν ἀμφίεση στόν ἄλλο, τόν πνευματικό κόσμο, μέ κατέλαβε ἐξολοκλήρου μιά ἀπέραντη ντροπή. Ἐκεῖ ἀμέσως ἀντιλαμβάνεσαι ὅτι αὐτό δέν ἁρμόζει καί ὅτι ὑπάρχουν νόμοι καί κανόνες ἀπαράβατοι. Ὅλες οἱ ψυχές εἶναι ντυμένες μέ κατάλληλη ἐνδυμασία, μέ μακρύ μανίκι. Ὁπότε, βλέποντας τόν ἑαυτό σου διαφορετικό, αἰσθάνεσαι ντροπή καί φόβο.

Ἐπισκεφτήκαμε τότε μερικούς γνωστούς μου (πού ζοῦσαν). Μάλιστα τούς μιλοῦσα, τούς ἄγγιζα, τούς φώναζα. Ἐκεῖνοι ὅμως δέ μέ ἄκουγαν. Οὔτε μποροῦσαν νά μέ δοῦν. Ρώτησα τούς Ἀγγέλους πῶς μποροῦσα νά τούς μιλήσω. Ἄς ποῦμε, ἤθελα νά μιλήσω στούς γονεῖς μου, νά τούς ἐξιστορήσω ὅλα αὐτά πού μοῦ συμβαίνουν, ὥστε μετά, νά γνωρίζουν ὅτι ὄντως ἐπῆλθε ὁ θάνατός μου καί ὅτι τούς εἶχα μιλήσει. Οἱ Ἄγγελοι μοῦ ἀπάντησαν· «Μπορεῖς νά ἐπικοινωνήσεις μόνο νοερῶς. Ὅπως ἐδῶ, σ' αὐτό τόν κόσμο μιλοῦμε μέ τή γλώσσα, ἐκεῖ (ἐπικοινωνοῦμε) μόνο μέ τή σκέψη, ἐλεύθερα, καί μέ τή σκέψη σου (στραμμένη) πρός τόν ἄλλον ἄνθρωπο· κι ἐκεῖνος συλλαμβάνει τί τοῦ λές, ὅταν βέβαια ἔχει καθαρό νοῦ καί παρακολουθεῖ προσεκτικά τούς λογισμούς σου. Ἀντιθέτως, ἄν δέν προσέχει, δέν τήν ἀντιλαμβάνεται κἄν, ἤ τήν ἀπορρίπτει. Γενικά, νοερῶς μπορεῖς νά κατανοήσεις πολλά πράγματα!

Καθώς λοιπόν οἱ γονεῖς μου ἀναπαύονταν, ὁ Ἄγγελος μοῦ ἐπέστησε τήν προσοχή μου λέγοντας·

«Κοίταζε μέ ποιόν τρόπο περνοῦν μέσα τους οἱ θλίψεις καί ἔρχονται ὁ ὕπνος καί τά ὄνειρα». Τό ὄνειρο τῆς μητέρας μου ἦταν κάπως παράξενο καί ἀσαφές. Ἔβλεπα τό ὄνειρό της καί προσπαθοῦσα νά φύγει ἀπό ἐμένα κάποιο μήνυμα. Γιά νά τό λάβει ὁ ἄλλος ἄνθρωπος, πρέπει νά ἔχει καθαρό τό νοῦ του ἀπό ὁποιαδήποτε ἄλλη σκέψη καί ἐπιρροή. Ἔτσι, κανονικά, ἔπρεπε νά φύγει τό ὄνειρο καί, μετά ἀπό αὐτό, νά τούς μιλήσω. Μόνον ἔτσι. Ὅμως δέν ὑπῆρχε τόσος χρόνος, γιατί ἔπρεπε νά προχωρήσουμε. Καί ἔτσι βρέθηκα στό πρῶτο τελώνιο.

Οἱ Ἄγγελοι κατευθύνθηκαν ἀνατολικά. Νά σημειώσουμε ὅτι ἡ ψυχή μπορεῖ νά περάσει ὁποιοδήποτε ἐμπόδιο. Δέν τήν ἐμποδίζουν οὔτε τοίχοι οὔτε τίποτε ἄλλο. Ὅμως ἐπειδή τό πρέπον καί τό κανονικό εἶναι ἐδῶ νά βγαίνουμε ἀπό τήν πόρτα, βγήκαμε ἀπό τήν πόρτα. Καί ἔτσι οἱ Ἄγγελοι μπαίνουν καί βγαίνουν ἀπό τήν πόρτα. Ἐνῶ οἱ δαίμονες ὁρμοῦν ἀπό ὁπουδήποτε: ἀπό τόν τοῖχο, τίς καμινάδες, σάν κλέφτες.

Μόλις λοιπόν βγήκαμε μέ τούς Ἀγγέλους, βρεθήκαμε ἀνατολικά. Κοιτάζοντας μέσα ἀπό ἕνα ἄνοιγμα σάν ὀπή, παρατηροῦσα ἀπό ἕνα ὕψος πεντακοσίων περίπου χιλιομέτρων ἕναν χῶρο γεμάτο ὡραιότατους χρωματισμούς. Ὅλα φαινόντουσαν καθαρά. Ἀλλά ἔβλεπες καί τήν κάθοδο πρός τόν ἅδη. Ἕνα τοῦνελ πρός τά ἐπάνω καί ἕνα πρός τά κάτω. Τότε πλησιάσαμε πρός τό πρῶτο τελώνιο. Οἱ ὁδηγίες πού εἶχα ἦταν ὅτι ἔπρεπε νά κάνω πολλή προσευχή καί νά μήν ἀπαντῶ σέ ἐρωτήσεις. Γιατί οἱ δαίμονες λένε καί δείχνουν διάφορα, γιά νά βάζουν σέ πειρασμό τίς ψυχές καί νά τίς δοκιμάζουν.

Τό πρῶτο τελώνιο εἶναι τῆς ἀργολογίας. Ἐδῶ πλέον εἶδα τούς δαίμονες. Ἐνῶ πρίν εἶχα χαρά, μόλις

ἀντίκρισα τούς δαίμονες, αἰσθάνθηκα ἀμέσως μεγάλο φόβο καί θλίψη. Οἱ Ἄγγελοι μέ ἐνημέρωναν καί μέ προειδοποιοῦσαν ὅτι στά τάδε καί τάδε τελώνια θά δυσκολευτῶ πολύ, ἐκεῖ πού ἔχω τίς πολλές ἁμαρτίες. Καί θά ρωτοῦν καί θά ἐξετάζουν πολύ, καί θά ἀπαιτοῦν, ὅπως ἀκριβῶς κάνουν σέ κάθε ψυχή. Ὅταν λοιπόν φτάσαμε καί σταματήσαμε σ' αὐτό τό τελώνιο, οἱ δαίμονες ἄρχισαν νά πλησιάζουν ὅλο καί πιό κοντά στήν ψυχή, ἀναφέροντας κάθε φορά τήν κάθε ἁμαρτία αὐτοῦ τοῦ εἴδους. Οἱ Ἄγγελοι ὑπερασπίζονται τήν ψυχή δικαιολογώντας την μέ τά καλά της ἔργα. Ἐκεῖ τά πάντα εἶναι καταγεγραμμένα. Οἱ δαίμονες σοῦ δείχνουν τά ἁμαρτήματα, βλέπεις τόν ἑαυτό σου σάν σέ ταινία· δηλαδή πότε καί πῶς ἁμάρτησες, ποιοί ἦταν παρόντες, μέ ποιόν ἁμάρτησες καί ποιά ὥρα, ἄν ἦταν ἡμέρα ἤ νύχτα, ὅλα, μέ κάθε λεπτομέρεια. Ἀργολογία εἶναι αὐτό πού κάνουμε ὅταν μιλᾶμε πολύ, καί μάλιστα ἀπρόσεκτα καί ἀπερίσκεπτα. Πάντως, μόλις βρίσκεσαι ἐκεῖ, ξαφνικά ἡ συνείδησή σου ξυπνάει. Καί ὁ πιό ἁμαρτωλός ἄνθρωπος ἐκεῖ αἰσθάνεται πολύ διαφορετικά ἀπό ὅ,τι τά θεωροῦσε ἤ τά ἔβλεπε σ' αὐτή τή ζωή. Ἐδῶ, σ' αὐτή τή ζωή, ἀγαπᾶμε τίς ἁμαρτίες μας, ζοῦμε μέσα σ' αὐτές καί νομίζουμε ὅτι ὅλα εἶναι ὅπως πρέπει. Δέν παρατηροῦμε ἄν ἁμαρτάνουμε. Ἐκεῖ ὅμως ὅλα αὐτά μετροῦνται μέ διαφορετική κλίμακα. Ἐκεῖ ἡ ψυχή ἀρχίζει καί τά μετρᾶ ὅλα. Τά βλέπει ὅλα στό σωστό μέτρο. Γνωρίζει πλέον ποιό εἶναι τό καλό καί πῶς πρέπει νά ζεῖ ὁ ἄνθρωπος κατά τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Μετά περάσαμε τό δεύτερο, τρίτο, τέταρτο τελώνιο, ὅλα μέ τή σειρά, καί σ' ὅλα εἶχα ἁμαρτήματα, πού ἀκολουθοῦσαν τό ἕνα μετά τό ἄλλο. Ἐκεῖ ὅλα ἦταν καταγεγραμμένα, δηλαδή τά ψέματα πού θά πεῖς, οἱ ψευδεῖς δικαιολογίες, ὅλα. Τό σημαντικό εἶναι ὅτι

δίνεις λόγο γιά τά παιδικά σου άμαρτήματα, άλλά καί γιά τίς άμαρτίες τῆς ἐφηβείας, τά ὁποῖα νομίζουμε ὅτι εἶναι δικαιολογημένα. Οἱ δαίμονες ὅμως τά ἔχουν ὅλα καταγεγραμμένα. Τίς πιό πολλές φορές οἱ ἄνθρωποι, πού μπορεῖ νά βρῆκαν τήν πίστη τους στά τριάντα τους ἤ στά σαράντα, πηγαίνουν στήν ἐκκλησία καί ἐξομολογοῦνται μόνο ὅ,τι τούς βαραίνει καί τούς ἀπασχολεῖ ἀπό ἐκείνη τή χρονική στιγμή καί ἔπειτα. Ὅλα ὅμως τά προηγούμενα, καί ἀπό τήν παιδική ἡλικία, μένουν ἐπάνω τους. Καί ἄν δέν τά ἐξομολογηθοῦν, θά πρέπει νά δώσουν λόγο ὅταν ἔρθει ὁ θάνατος. Ἐάν ὅμως ὁ ἄνθρωπος μετανοήσει γιά ὅλα καί τά ἐξομολογηθεῖ, μέ τό μυστήριο τῆς Ἐξομολογήσεως, πρέπει νά ἀφήσει τίς περγαμηνές (τῶν ἁμαρτιῶν του) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τά σβήνει καί γίνονται κενά καί ἄγραφα. Εἶχα δεῖ αὐτές τίς περγαμηνές. Ὁπότε, ὅταν ἡ ψυχή περνᾶ ἀπό τά τελώνια, καί οἱ δαίμονες ἀνοίγουν τά κιτάπια τους γιά νά παρουσιάσουν τά ἁμαρτήματα μέ καύχημα, ξαφνικά οἱ περγαμηνές αὐτές ἐμφανίζονται ἄγραφες, κενές.

Ἡ μετάβαση ἀπό τό ἕνα τελώνιο στό ἄλλο γίνεται μέ συγκεκριμένο τρόπο. Οἱ Ἄγγελοι δέν μεταφέρουν ἐκεῖ τήν ψυχή. Ἡ ψυχή προχωρεῖ μόνη της, καί μέ κόπο ἀνεβαίνει τά σκαλοπάτια. Τό ἔχουμε δεῖ σέ μερικές ἁγιογραφίες. Πῶς οἱ ψυχές ἀνεβαίνουν τή σκάλα. Ἀκριβῶς ἔτσι εἶναι καί στήν πραγματικότητα. Μία λεπτή, μά πολλή λεπτή σκάλα, κατευθύνεται πρός τά ἐπάνω. Ἡ ἀνάβαση πάνω σ' αὐτή εἶναι πολύ δύσκολη, ἀνάλογα μέ τ' ἁμαρτήματα καί τήν ἁμαρτωλότητα. Γιά νά μεταβεῖς ἀπό τό ἕνα τελώνιο στό ἄλλο, πρέπει νά διαβεῖς δύο τέτοιες σκάλες. Αὐτή περίπου εἶναι ἡ ἀπόσταση πού χωρίζει τό κάθε τελώνιο ἀπό τό ἑπόμενο. Νά ποῦμε μόνο τά πιό βασικά σημεῖα.

Τό πιό σημαντικό καί μεγάλο σφάλμα, τό όποῖο διαπράττουν καθημερινά οἱ ἄνθρωποι, εἶναι ἡ πολυλογία - ἀργολογία. Καί ἐκεῖνος πού μιλάει πολύ, χρησιμοποιεῖ στό λεξιλόγιό του τή λέξη «ἐγώ» (μέ ἔπαρση καί οἴηση)... Ὅταν ἀκόμη ἤμουν στή γῆ καί οἱ Ἄγγελοι ἦταν γύρω μου, συνέβαινε αὐτό τό παράδοξο γιά μένα, πού δέ γνώριζα. Ὅταν τούς ρωτοῦσα ἤ τούς ἀπαντοῦσα κάτι καί στίς φράσεις μου ὑπῆρχε ἡ λέξη «ἐγώ», ἔνιωθα ἀμέσως ὅτι στή στιγμή οἱ Ἄγγελοι ἀπομακρύνονται ἀπό μένα σέ ἀπόσταση 20-30 μέτρων. Μοῦ ἔκανε ἐντύπωση καί τούς ρώτησα· «Μά ποῦ ἐξαφανίζεστε κάθε τόσο;». Οἱ Ἄγγελοι μοῦ ἀπάντησαν ὅτι· «κάθε φορά πού θά ἀναφέρεις αὐτή τή λέξη, ἐμεῖς θά ἀπομακρυνόμαστε ἀπό κοντά σου. Καί πρόσεχε πολύ. Ὅταν θά περνᾶς τά τελώνια, νά μήν ἀναφέρεις ποτέ αὐτή τή λέξη. Ἄν θά τήν ἀναφέρεις, θά πέφτεις πάλι ἀπό κεῖ πού ἦρθες, στό προηγούμενο τελώνιο. Ἄς ποῦμε ὅτι εἶσαι στό πέμπτο· θά πέσεις στό τέταρτο, καί μετά πάλι θά δυσκολεύεται ἡ ψυχή νά ἀνέβει». Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι, παρόλο πού οἱ Ἄγγελοι μέ εἶχαν προειδοποιήσει, οἱ δαίμονες κατάφεραν καί μέ παγίδευσαν. Βγῆκα ἐκτός ἑαυτοῦ καί ἀνέφερα, δικαιολογούμενος, αὐτή τή λέξη. Οἱ δαίμονες βασίζονται πολύ σ' αὐτό. Πιέζουν πολύ καί προκαλοῦν τήν κάθε ψυχή νά μιλήσει, νά δικαιολογηθεῖ μέ τό «ἐγώ». Καί μόλις πρόλαβα νά πῶ τό «ἐγώ», ἔπεσα ἀπό τό ἕνα τελώνιο στό ἄλλο καί μέ δυσκολία ἄρχισα πάλι νά ἀνεβαίνω. Ἡ ψυχή μου ἔτρεμε, ἔτρεμε πολύ. Δυό τρία σκαλοπάτια ἀνέβαινα καί ἔπεφτα. Τόσο βάραινε ἡ ψυχή μου, πού δέν εἶχα δυνάμεις. Αὐτά τά σκαλοπάτια ἡ ψυχή τά ἀνεβαίνει μόνη της. Δέν μποροῦν νά τή μεταφέρουν οἱ Ἄγγελοι. Αὐτός εἶναι ὁ κανόνας.

Ὅταν ἔφτασα στό τελώνιο τῆς πορνείας, οἱ δαίμο-

νες μοῦ φανέρωσαν ὅλα τά βαριά μου ἁμαρτήματα. Τότε ἀκόμη δέν ἤμουν παντρεμένος. Ζοῦσα μέσα στήν πορνεία. Καί ὅλες αὐτές οἱ ἁμαρτίες μου φανερώθηκαν, καί μάλιστα προβάλλονταν ἀπό τό δαίμονα μέ τέτοια ταχύτητα! Ἦταν τόσες πολλές, πού οἱ Ἄγγελοι δέν εἶχαν πλέον μέ τί νά τίς ἀντισταθμίσουν. Τό ἀπόθεμα ἀπό τά καλά μου ἔργα εἶχε πλέον τελειώσει. Σ' αὐτό τό τελώνιο δέν ὑπῆρχε πλέον τίποτε, πού θά μποροῦσε νά ὑπερασπισθεῖ τήν ψυχή μου. Ἄν αὐτός ἦταν ὁ πραγματικός μου θάνατος, ἡ ψυχή μου θά εἶχε χαθεῖ γιά πάντα. Οἱ δαίμονες συνέχιζαν νά φανερώνουν τίς ἁμαρτίες μου καί νά ἔρχονται ἀπειλητικά κατ' ἐπάνω μου. Δύο ἀγριότατα δαιμόνια μέ πλησίασαν στά τρία μέ τέσσερα μέτρα καί ἀγριεμένα φώναζαν· «Αὐτή τήν ψυχή δέ θά τήν ἀφήσουμε νά περάσει μέ τόσες ἁμαρτίες, ἀφοῦ δέν ἔχει μετανοήσει». Οἱ Ἄγγελοι ὅμως τούς ἀπαντοῦσαν ὅτι· «αὐτή τήν ψυχή δέ θά μπορέσετε νά τήν σταματήσετε, γιατί γιά τήν ψυχή αὐτή ὁ θάνατος δέν εἶναι ὁ κανονικός, ἀλλά ὁ ἴδιος ὁ Κύριος τήν ἀνέλαβε. Ἔτσι, ἐμεῖς θά τήν περάσουμε, κι ἄς εἶναι δύσκολη ἡ ὑπεράσπισή της ἔναντι τῶν ἁμαρτιῶν της». Τότε οἱ δαίμονες ἄρχισαν νά ὑποβάλλουν τήν ψυχή σέ σκληρή δοκιμασία.

Ἡ δοκιμασία μιᾶς ψυχῆς γίνεται μέ τόν ἑξῆς τρόπο. Οἱ δαίμονες βομβαρδίζουν τήν ψυχή μέ κατηγορίες, συχνά ψευδεῖς καί ἄδικες, καί βρίζουν μέ τό χυδαιότερο τρόπο: τήν ἴδια τήν ψυχή ἀλλά καί τά προσφιλή πρόσωπα. Στήν ἀρχή μέ κατηγοροῦσαν, ἀλλά δέν τούς ἔδινα καμιά σημασία. Μετά ὅμως ἄρχισαν νά κατηγοροῦν τούς γονεῖς μου μέ ψεύτικες συκοφαντίες καί βρωμιές. Κάποια στιγμή ὅμως δέν ἄντεξα καί τούς ἀπάντησα μέ βαριές ὕβρεις. Τότε εἶναι πού ἐξαγριώθηκαν τελείως μέ ὅλη τήν κακία τους. Ἅρπαξαν τήν

ψυχή μου καί ἄρχισαν νά τήν καταξεσχίζουν. Ἀπό τήν ἄλλη, οἱ Ἄγγελοι, μόλις ἐγώ ξεστόμισα ἐκεῖνες τίς βαριές καί ἄπρεπες φράσεις, μέ ἕνα ἅλμα ἀπομακρύνθηκαν ἀπό κοντά μου, καί ὅλη ἡ ὄψη τους ἀλλοιώθηκε, καί μέ αὐστηρό τόνο μέ προειδοποίησαν ὅτι ἐδῶ δέν ἐπιτρέπεται νά ἔχεις τέτοια συμπεριφορά. Τό μόνο πού πρέπει εἶναι νά κάνεις ὑπομονή, νά μήν ἀνταπαντᾶς, ἀλλά μόνο νά προσεύχεσαι. Ἀπ' αὐτό τό δαιμόνιο εἶχαν φανερωθεῖ ὅλες οἱ ἁμαρτίες: οἱ πορνεῖες, οἱ ἐκτρώσεις καί γενικά τά πάντα. Γιά τίς ἐκτρώσεις βέβαια ἡ μεγαλύτερη εὐθύνη πέφτει στή γυναίκα, παρά στόν ἄνδρα· ὅμως κι ἀπό τόν ἄνδρα δέν ἀναιρεῖται ἡ ἁμαρτία ἔτσι, ἁπλά, γιατί γιά τά πάντα λογοδοτεῖς.

Στά τελευταῖα τελώνια δέν εἶχε πιά ἡ ψυχή μου τή δύναμη να προχωρήσει. Τό εἶπα στούς Ἀγγέλους: Νά ἀρνηθῶ νά προχωρήσω; δέν ἀρνοῦμαι. Ἀλλά δὲν εἶχα ἄλλη ἀντοχή νά ἀνεβαίνω τά σκαλοπάτια καί νά προχωρῶ στίς σκάλες. Προσπαθοῦσα νά πείσω τόν ἑαυτό μου, νά βρῶ δύναμη νά προχωρήσω, ἀλλά δέν μποροῦσα. Ὅ,τι ἰσχύει γιά τό σῶμα, ὅταν ἐξαντληθεῖ καί δέν μπορεῖ ἄλλο νά κινηθεῖ καί, ὅσο νά πιέζεις τόν ἑαυτό σου νά κάνει ἄλλα δύο τρία βήματα, ἀλλά καί πάλι θά εἶσαι ἀνήμπορος, τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τήν ψυχή. Ἡ ψυχή ἔχει καί αὐτή δυνάμεις καί αὐτές οἱ δυνάμεις κάποια στιγμή ἐξαντλοῦνται. Τελειώνουν οἱ ψυχικές δυνάμεις. Τότε ὅμως, αὐτή τήν κρίσιμη ὥρα ὁ Κύριος ἐπενέβη καί μέ ἔσωσε. Βέβαια, μέ καθοδήγησαν οἱ Ἄγγελοι καί μέ παρότρυναν, **ἄν ἔχω πίστη καί ἐμπιστοσύνη στό Θεό, νά Τόν ἐπικαλεσθῶ.** Προσευχήθηκα καί ἐπικαλέσθηκα τόν Θεό Πατέρα καί ἀμέσως οἱ Ἄγγελοι μοῦ δῶσαν τό σύνθημα: Προχώρα εἰς τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Μόλις τό ἄκουσε αὐτό ἡ ψυχή

μου, ἀμέσως, λές καί τινάχτηκε μέ σταθερότητα. Πῆρε δύναμη καί σχεδόν πετώντας, μέ εὐκολία ἄρχισε νά ἀνεβαίνει τά σκαλιά. Τώρα μποροῦσα καί περνοῦσα τά τελώνια μέ εὐκολία.

Θέλω νά ἐπισημάνω μερικά πράγματα πού δέν τά γνωρίζουμε· αὐτά δηλαδή πού συναντᾶς ὅταν περνᾶς τό τελώνιο τῆς σκληροκαρδίας καί ἔλλειψης ἐλεημοσύνης. Ἐδῶ λογαριάζονται καί μετροῦνται τά πάντα μέ τρομερή λεπτομέρεια. Ἀκόμη κι ἄν φέρεσαι μέ σκληρότητα στά ζῶα*. Ἀκόμη κι ἄν σκοτώνεις μέ σαδισμό μιά μύγα, κόβοντᾶς της τά ποδαράκια καί τά φτερά της ἕνα ἕνα. Τότε οἱ δαίμονες τό παρουσιάζουν ὡς πρόσκομμα γιά τήν ψυχή σου. Ὅταν περάσαμε ὅλα τά τελώνια, ἄρχισαν νά φωνάζουν οἱ δαίμονες ὅτι πρέπει νά βάλουμε τῇ ζυγαριά. «Μέ τίς ἁμαρτίες πού ἔχει αὐτός –ἔλεγαν– δέν μπορεῖ νά περάσει μέ τίποτε, ἀφοῦ δέν ἔχει ἄλλα καλά ἔργα». Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι, ὅταν περνοῦσα τά τελώνια, ἔνιωθα ὅτι ἀπό κάπου ἐρχόταν βοήθεια. Οἱ Ἄγγελοι μέ ἐνημέρωναν. Τώρα μέ βοηθοῦσε μιά γιαγιά μου πού ζοῦσε στό χωριό καί ἦταν ἄνθρωπος προσευχῆς καί πνευματικῆς ζωῆς. Ὅταν ἤμουν μικρό παιδί, τή βοηθοῦσα μερικές φορές καί τῆς κουβαλοῦσα καμιά τσάντα μέ ψώνια. Τότε ἐκείνη μέ ρωτοῦσε· «Τί θέλεις, γιὲ μου, νά σοῦ δώσω γι' αὐτό τό καλό πού ἔκανες καί μέ βοήθησες;». Ἐγώ τῆς ἀπαντοῦσα ὅτι δέ θέλω τίποτα. Ἁπλά βοήθησα, καί τίποτε περισσότερο. Ἐκείνη ὅμως, ποῦ ἤθελε ν' ἀνταποδώσει τό καλό, μοῦ ἔλεγε· «Καλά· τότε ἐγώ θά προσευχηθῶ γιά σένα». Ὄντως λοιπόν, σέ κάποιο τελώνιο πού εἶχα δυσκολία νά τό περάσω, καί ἤθελα

* Πόσο μᾶλλον ἄν ἔχεις φερθεῖ μέ σκληρότητα στούς ἀνθρώπους καί δέν θέλησες νά μετανοήσεις!

βοήθεια, μοῦ ἔδινε ἡ γιαγιά μου τή βοήθεια. Αὐτός εἶναι ἕνας τρόπος μέ τόν ὁποῖο μποροῦν νά ἀντισταθμισθοῦν καί νά σκεπασθοῦν κάποια ἁμαρτήματα*. Καλό εἶναι, γι' αὐτό, νά μήν ἀμελοῦμε νά προσευχόμαστε στό Θεό καί στούς Ἁγίους μας, καί νά βοηθᾶμε τούς συνανθρώπους μας· γιατί τότε, ἐκείνη τήν κρίσιμη ὥρα τοῦ τελωνισμοῦ τῆς ψυχῆς, θά ἔχουμε τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ μας καί τῶν Ἁγίων πού ἐπικαλούμαστε. Ἐκεῖ μετράει ἔστω καί ἡ ἐλάχιστη προσπάθεια, μετράει κάθε μας καλός λόγος. Ὁποιαδήποτε προσευχή, εἴτε αὐτοσχέδια εἴτε συγκεκριμένη, δέν χάνεται, ἀλλά φτάνει στό θρόνο τοῦ Θεοῦ.

Ὅταν λοιπόν μπῆκε ἡ ζυγαριά καί οἱ Ἄγγελοι βάλανε ἀπό τή μιά μεριά τά καλά μου ἔργα, οἱ δέ δαίμονες ἀπό τήν ἄλλη τά ἁμαρτωλά μου ἔργα, βάρυνε ἡ πλευρά πού εἶχε τίς ἁμαρτίες. Τότε βρέθηκα σέ ἀπελπιστική κατάσταση. Χρειαζόταν ἰσχυρή βοήθεια γιά νά περάσω παραπέρα. Αὐτή τή βοήθεια μοῦ τήν προσέφερε ὁ ὅσιος Σέργιος. Μέ βοήθησε καί, παρόλο πού δέν τόν εἶδα ἐκείνη τή στιγμή, ἄκουσα τούς Ἀγγέλους πού εἶπαν ὅτι αὐτή τή στιγμή ἦρθε ἡ βοήθεια ἀπό τόν ὅσιο Σέργιο, πού τοποθετήθηκε (ἡ βοήθεια) στή ζυγαριά. Τότε ἡ ζυγαριά αὐτομάτως, ἔκλινε ἀπότομα καί βάρυνε πρός τά καλά ἔργα. Οἱ γονεῖς μου πάντοτε διαβάζανε τήν παράκληση τοῦ Ἁγίου Σεργίου. Οἱ Ἄγγελοι μοῦ εἶπαν ὅτι· «Τόν ὅσιο Σέργιο θά τόν ξαναδεῖς λίγο ἀργότερα». Μετά ἀπό αὐτά οἱ δαίμονες ἀποχώρησαν. Ὅμως μιά ἄλλη τρομερή δοκιμασία μέ περίμενε. Ξαφνικά ἐμφανίσθηκε μπροστά μου ὁ Ἀντίχριστος. Τόν εἶδα νά ἔχει ἀνθρώπινη μορφή μέ ἀνάστημα 1.80

* Πρβλ. 1 Πέτρ. 4, 8: «πρό πάντων δέ τήν εἰς ἑαυτούς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἡ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν».

μέ 2.00 μέτρα. Ἔχει καλή σωματική διάπλαση καί εἶναι ἐμφανίσιμος στό πρόσωπο. Τό μόνο πού ξεχωρίζει εἶναι ὅτι τά νύχια του δέν εἶναι ἀνθρώπινα, ἀλλά ἄγριου θηρίου καί, πιό συγκεκριμένα, σατανικά. Φοροῦσε ἕνα κοστούμι ποῦ φαινόταν ἀκριβό καί καλοραμμένο. Ὅμως ἐξέπεμπε καί δημιουργοῦσε γύρω του ἕναν ἀπερίγραπτο καί ὑπερβολικό φόβο. Ὅλες αὐτές οἱ ἀκάθαρτες δυνάμεις, ὅλη αὐτή ἡ κόλαση πού εἶναι συσσωρευμένη μέσα του, τόν καθιστοῦν πηγή τρόμου πρός κάθε κατεύθυνση. Ἡ ψυχή μου σπαρταροῦσε ἀπό φόβο καί μόνο πού τόν ἔβλεπε. Τότε, σ' αὐτή τή δύσκολη κατάσταση, μέ ἐνίσχυσε ὁ Θεός, μοῦ ἔδωσε τή δύναμη ν' ἀντισταθῶ καί νά ἀντέξω νά τόν ἀντικρίσω. Οἱ Ἄγγελοι μέ εἶχαν προειδοποιήσει: Δέν πρέπει, σέ καμιά περίπτωση, ν' ἀνταλλάξω μαζί του καμία κουβέντα. Καί συγκεκριμένα· «Ἄν πιάσεις συζήτηση μαζί του, μοῦ εἶπαν, καί πεῖς μόνο μία λέξη, τότε αὐτός θά σέ παγιδέψει, θά σέ πλανήσει καί θά χαθεῖς»*. Πῶς παρασύρθηκα δέν ξέρω καί ἄρχισα νά ἐκφράζω τίς ἀπόψεις μου περί τῶν δαιμόνων, ἐνώπιόν του· δηλαδή, γιά τό ποιοί εἶναι καί τί κάνουν στούς ἀνθρώπους, καί δέν τό περίμενα μέ τίποτε ὅτι ὁ Ἀντίχριστος θά πιάσει συζήτηση μαζί μου. Μάλιστα στήν ἀρχή προσπαθοῦσε νά μέ παραπλανήσει καί νά μέ παγιδέψει ὅτι ἤθελε τάχα νά μέ προστατέψει, νά μέ προφυλάξει τάχα ἀπό τούς δαίμονες· καί τότε, μή θέλοντας κάν νά ἀκούω, τοῦ ἀπάντησα ὅτι γνωρίζω ποιοί εἶναι αὐτοί καί ποιός εἶναι αὐτός καί ὅλα τά ἀνάλογα. Καί τότε συνέ-

* Αὐτή ἡ προειδοποίηση θυμίζει τίς ἔντονες προτροπές τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ὀρθοδοξίας νά μήν πιάνουμε κουβέντα μέ τούς διαφόρους δαιμονικούς λογισμούς, γιατί ἔτσι ἀνοίγουμε τήν πόρτα μας στούς ἐχθρούς.

βη κάτι τό φοβερό. Αἰσθάνθηκα ξαφνικά ὅτι καταποντίστηκα. Πρόλαβα καί μίλησα, ἀλλά ἀμέσως καταποντίστηκα σέ κάποια ἄβυσσο. Αὐτό εἶναι ὁ ἅδης. Ἔνιωσα τήν ψυχή μου νά κατευθύνεται σάν βαρίδιο πρός τά κάτω, χωρίς νά ἔχω δίπλα μου κανέναν, οὔτε καί τούς Ἀγγέλους. Βρέθηκα σ᾽ ἕνα σκοτεινό μέρος, ὅπου κανέναν καί τίποτε δέν ἔβλεπα. Τά τελώνια δέν εἶναι ὁ ἅδης. Ὁ τελωνισμός γίνεται ὅταν ἀκόμη βρίσκεσαι στόν ἀέρα.

Βρέθηκα λοιπόν μέσα στόν ἅδη καί καθόμουν καί προσευχόμουν. Μοῦ ἔρχονταν διάφοροι λογισμοί. Ἡ πρώτη μου σκέψη ἦταν ὅτι· «Νά, ἔχεις χαθεῖ, ἔδωσες τή συγκατάθεσή σου νά τούς ἀκολουθήσεις καί αὐτοί σέ γελάσανε καί σέ ἀφήσανε ἐδῶ». Ὅλοι αὐτοί οἱ λογισμοί ἦταν ἐκ τοῦ πονηροῦ. Κάθομαι λοιπόν καί προσεύχομαι καί αἰσθάνομαι ἕνα φοβερό πόνο νά μέ καταλαμβάνει. Σκεπτόμουν, ποιός ἄραγε καί πῶς θά μέ βγάλει ἀπό δῶ μέσα. Ἔλεγα τήν προσευχή τοῦ Ἰησοῦ καί μέ ὅλη τή δύναμη τῆς ψυχῆς μου ἐπεκαλούμουν τόν Κύριο νά μέ σώσει. Βέβαια μέσα μου, εἶχα βαθιά τήν πίστη ὅτι ὁ Κύριός μας θά μέ βγάλει ἀπό ᾽δῶ. Στήν κατεύθυνση αὐτή ἕνα πρέπει νά γνωρίζει κανείς· ὅτι δέν πρέπει νά καταθέσει τά ὅπλα του καί νά ὀλιγοπιστήσει. Τό πᾶν εἶναι νά μήν παραδοθεῖς, νά μήν ἀφήσεις τήν προσευχή. Ἀκόμη καί ἡ πιό ἁμαρτωλή ψυχή δέν πρέπει νά ἀπελπίζεται, γιατί ὁ Κύριος βοηθάει τήν κάθε μιά ψυχή. Ἐπίσης ὑπάρχει σέ κάθε ψυχή αὐτή ἡ ἐσωτερική γνώση καί πληροφορία ὅτι, ἄν ἡ ψυχή ἀποκάμει καί δέν ἀγωνισθεῖ μέ ὅπλο τήν προσευχή, ἀλλά παραδοθεῖ χωρίς καμιά ἀντίσταση, καί συμφωνήσει μέ τήν καταδίκη της, τότε μπορεῖ καί νά χαθεῖ. Τελικά, μέσα στό σκοτάδι πού βρισκόμουν ἔλαμψε φῶς. Ὁ ὅσιος Σέργιος κατέβηκε στόν ἅ-

δη. Ἐξέπεμψε τόσο ἄφθονο φῶς ὁ ὅσιος Σέργιος, πού τό πηχτό αὐτό σκοτάδι φωτίστηκε σέ μιά ἀκτίνα περίπου εἴκοσι μέτρων. Λές καί ἦταν ἕνας προβολέας. Τόσο ἰσχυρό φῶς ἐξέπεμπε, πού δέν ἔχει καμία σύγκριση μέ τό φῶς καί τῆς πιό δυνατῆς λάμπας. Εἶναι ἕνα ὑπέρλαμπρο φῶς, σάν τίς ἀκτίνες τοῦ ἥλιου. Ὁ ὅσιος Σέργιος, ἐρχόμενος πρός τό μέρος μου, ὅπου καθόμουν, μοῦ μίλησε μέ γλυκύτητα καί εἶπε· «Σήκω καί ἔλα κοντά μου, Ἀντρέι, καί μήν ἀνησυχεῖς, ὅλα θά πᾶνε καλά. Ὁ Θεός σέ κάλεσε γιά κάτι τόσο μεγάλο. Εἶδες τώρα τίς ἁμαρτίες σου καί ἀπό 'δῶ καί πέρα νά διορθωθεῖς. Τώρα θά σέ ὁδηγήσουν νά δεῖς τά διάφορα μέρη τοῦ ἅδου». Ὁ ὅσιος Σέργιος μοῦ ἀνέφερε ὅτι ὁ πατέρας μου τόν ἐπικαλοῦνταν πάντοτε καί ἐπί ἕξι χρόνια διάβαζε καθημερινά τήν παράκληση. «Γι' αὐτό –μοῦ εἶπε– θά σέ πάρω κοντά μου· πρός τό παρόν ὅμως θά σέ πᾶνε νά δεῖς τά διάφορα μέρη τοῦ ἅδου. Κρατήσου, κάνε ὑπομονή, γιατί αὐτό δέ θά εἶναι καθόλου εὔκολο». Ὁ ὅσιος Σέργιος μέ προειδοποίησε ἀκόμη ὅτι θά δῶ στόν ἅδη καί μερικούς συγγενεῖς καί γνωστούς μου, καί ἔτσι, σέ ἕνα μέρος εἶδα τή γιαγιά μου. Αὐτή βρισκόταν σ' ἕνα χῶρο πού δέν εἶχε καθόλου βάσανα, δέν ὑπῆρχε ὅμως καί καμιά ἀπολύτως χαρά*. Ὑπῆρχαν ἐκεῖ κάτι σάν παγκάκια, κι αὐτές οἱ ψυχές κάθονταν σ' αὐτά. Ὅταν οἱ Ἄγγελοι μέ πῆγαν κοντά της καί μοῦ εἶπαν ὅτι αὐτή εἶναι ἡ γιαγιά σου, τήν κοίταξα προσεκτικά, γιατί στή ζωή δέν τήν εἶχα γνωρίσει. Ἐκείνη εἶχε πεθάνει τό 1970, ἐνῶ ἐγώ γεν-

* Αὐτό θυμίζει τό λόγο τοῦ Κυρίου στήν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου, 3, 15· «...οἶδά σου τά ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρός εἶ οὔτε ζεστός... οὕτως ὅτι χλιαρός εἶ, καί οὔτε ζεστός οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου».

νήθηκα ἐκεῖνο τό ἔτος, ἀλλά τρεῖς μῆνες ἀργότερα. Γενικά ἐκεῖ εἶναι ὅλα ἁπλά καί κατανοητά. Εἶδα ψυχές ἀνθρώπων καί στόν ἅδη καί στόν παράδεισο. Ἐκεῖ ἀποκαλύπτονται ἀπό τόν Θεό. Ὅταν ἔχεις κάποια ἰδιαίτερη προστασία ἀπό κάπου, τό βλέπεις καί σοῦ εἶναι φανερό ὅτι κάποιος Ἅγιος σέ προστατεύει. Κάθε ἄνθρωπος δέν τά ἀντιλαμβάνεται ὅλα αὐτά. Βέβαια κάποιοι ἄνθρωποι πού ζοῦνε μιά ζωή καθαρή, χωρίς ἁμαρτίες, πού εἶναι ἅγιοι δηλαδή ἀπ' αὐτή τή ζωή, μόνο αὐτοί ἀντιλαμβάνονται σ' αὐτήν ἐδῶ τή ζωή αὐτά τά πνευματικά θέματα· ἐνῶ ὁ συνηθισμένος, ἁμαρτωλός ἄνθρωπος, δέν ἔχει τή δυνατότητα νά διακρίνει τέτοιες καταστάσεις. Ἐνῶ ἐκεῖ γίνονται ὅλα φανερά στόν καθένα, ἀκόμη καί ἄν βρίσκεται στήν κόλαση, κι ἄς εἶναι ὁ πιό ἁμαρτωλός.

Τήν ὥρα λοιπόν πού λέγανε ὅτι αὐτός εἶναι ὁ ἐγγονός σου, αὐτή μέ κοίταζε μέ ἕνα ἄδειο βλέμμα. Ὑπῆρχε τόσο μεγάλο κενό καί ἔλλειψη κάθε ἴχνους συναισθήματος στά μάτια της! Σταθήκαμε ὁ ἕνας ἀπέναντι στόν ἄλλον καί κοιταχτήκαμε γιά λίγο, ἕως ὅτου ἦρθε ἡ ὥρα νά φύγουμε ἀπ' αὐτό τό μέρος. Ἔτσι ἀποχωρίστηκα ἀπό τή γιαγιά μου. Αὐτή ἡ γιαγιά μου εἶχε γεννήσει πολλά παιδιά. Ὁ πατέρας μου ἦταν ὁ τελευταῖος. Μπορεῖ νά γεννήθηκαν μετά ἀπό ἐκεῖνον καί μικρότερα παιδάκια, ἀλλά εἶχαν πεθάνει. Εἶχε δεκαέξι παιδιά. Ναί, δεκαέξι. Ἔχω πολλούς συγγενεῖς πού προέρχονται ἀπ' αὐτή τή γιαγιά, τούς ὁποίους τούς συνάντησα στόν παράδεισο, ὅταν οἱ Ἄγγελοι μέ πῆγαν ἐκεῖ. Ὅλα αὐτά τά παιδάκια της, πού εἶχαν πεθάνει ἀπό πείνα, ἀπό ψύχος καί ἄλλες αἰτίες, τά ἔπαιρνε ὁ Θεός καί τά ἔβαζε στόν παράδεισο. Δέκα καί δώδεκα ἐτῶν. Ὁ Θεός παίρνει αὐτές τίς ψυχές, γιατί ἀκόμη δέν ἔχουν προλάβει νά διαπράξουν πολλές ἁμαρτίες.

Ὅταν μᾶς πεθάνουν ὁ γιός μας, ἡ κόρη μας, γενικά παιδιά μικρῆς ἡλικίας, δέν πρέπει νά θλιβόμαστε σέ ὑπερβολικό βαθμό καί νά λυπούμαστε ὅτι δῆθεν δέν ἔζησαν τή ζωή τους καί ὅτι δέν πρόλαβαν νά χαροῦν τίποτε, ἀλλά χάθηκαν. Αὐτό δέν εἶναι οὔτε σωστό οὔτε ἀληθινό. Ὁ Θεός παίρνει αὐτές τίς ψυχές, ἐπειδή ἦταν ἕτοιμες νά πᾶνε κοντά Του, γιατί δέν πρόλαβαν νά ἁμαρτήσουν*. Σ' αὐτή τήν περίπτωση τό μόνο πού πρέπει νά κάνουμε εἶναι νά προσευχόμαστε. Βέβαια ὑπάρχει ὁ πόνος καί ἡ θλίψη. Εἶναι ἀνθρώπινο αὐτό. Ὅμως δέν πρέπει νά θρηνοῦμε ἀπελπιστικά καί μακροχρόνια.

Θά σᾶς ἀναφέρω τώρα γιά τόν ἐξάδελφό μου, τόν ὁποῖο καί εἶδα ἐκεῖ. Ὁ θάνατός του ὀφειλόταν σέ ἀτύχημα τό ὁποῖο προκάλεσε, ἄθελά του, ὁ ἴδιος ὁ πατέρας. Ἡ οἰκογένεια ζοῦσε στό χωριό. Ἦταν σούρουπο. Καί ὁ πατέρας ἐρχόταν μέ τό τρακτέρ γεμάτο ξύλα γιά τίς ἀνάγκες τοῦ σπιτιοῦ. Τό παιδί ἦταν περίπου δέκα χρόνων, ἄπειρο στούς κινδύνους. Ἔτρεξε νά προϋπαντήσει τόν πατέρα καί ἀνέβηκε πάνω στά ξύλα στό τρακτέρ, χωρίς νά τόν ἀντιληφθεῖ ὁ πατέρας του. Καί ὅπως ἄρχισε τό τρακτέρ νά ἀδειάζει τά ξύλα, τό παιδί καταπλακώθηκε. Ὅταν λοιπόν συνομιλοῦσα μα-

* Βλ. καί Σοφίας Σολομῶντος 9-11.14: «σκολιά ἐστι φρόνησις ἀνθρώποις. Εὐάρεστος Θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη, καί ζῶν μεταξύ ἁμαρτωλῶν μετετέθη. Ἡρπάγη, ἵνα μή κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ... ἀρεστή γάρ ἦν Κυρίῳ ἡ ψυχή αὐτοῦ». Γιά ὅλες τίς ἄλλες περιπτώσεις, πού ὁ Θεός ἀφήνει τούς ἀνθρώπους νά ζήσουν καί νά ἁμαρτήσουν, ἄς ἐπαναπαυθοῦμε στήν ἄπειρη ἀγάπη καί σοφία Του. Αὐτός γνωρίζει, καί ὅ,τι κάνει εἶναι ἔκφραση τῆς θεϊκῆς Του ἀγάπης, πού μέ τό πτωχό μας μυαλό, πολλές φορές, ἀδυνατοῦμε νά προσεγγίσουμε.

ζί του –γιατί τόν εἶδα στόν παράδεισο– μοῦ ἔλεγε γιά τούς δικούς του, πού θρηνοῦν.

Πρέπει νά σημειώσω ἐδῶ, ὅτι οἱ ψυχές παίρνουν ἀμέσως τήν πληροφορία ὅταν κάτι λέμε ἤ πράττουμε ἤ σκεφτόμαστε σχετικό μέ αὐτές, εἴτε βρίσκονται στήν κόλαση εἴτε στόν παράδεισο. Τό πιό βαρύ γιά τίς ψυχές εἶναι ὅταν θυμοῦνται οἱ ἄνθρωποι γι' αὐτές κάτι ἄσχημο, πού εἶχαν πράξει στή ζωή τους. Εἶναι ὅ,τι τό πιό βαρύ! Ἐπί παραδείγματι, καθόμαστε καί συζητᾶμε ὅτι ὁ τάδε, πού ἔχει πεθάνει, ἔκανε αὐτό τό κακό· ὁ ἄλλος εἶχε τό τάδε κακό ἐλάττωμα. Ἐκείνη τή στιγμή ἡ ψυχή κατακαίγεται καί ὑποφέρει σέ τέτοιο βαθμό, σάν νά σκοτώνει τόν ἑαυτό της. Γιά τούς νεκρούς αὐτό εἶναι πολύ βαρύ. Οἱ ψυχές πού βρίσκονται στόν ἅδη ὑποφέρουν πολλά βάσανα. Ὅταν ὅμως τούς μνημονεύεις μέ κακό λόγο, τά πράγματα γίνονται χειρότερα. Οἱ ψυχές κλαῖνε καί ὀδύρονται καί παρακαλοῦν· «Καλύτερα μή μᾶς μνημονεύετε καθόλου· καλύτερα νά μήν παραγγέλνετε μνημόσυνα γιά τά ὀνόματά μας, παρά αὐτό πού κάνετε, πού μᾶς μνημονεύετε δηλαδή μέ τόν κακό λόγο». Συμβαίνει π.χ. μερικές φορές καί ἀναφερόμαστε σέ κάποιον πού εἶχε τό πάθος τῆς μέθης. Μπορεῖ ἐν ζωῇ αὐτός ὁ ἄνθρωπος νά μεθοῦσε, νά δημιουργοῦσε μεγάλα προβλήματα καί καταστάσεις, ὅμως δέν πρέπει ποτέ νά τά ἀναφέρουμε καί νά τόν θυμόμαστε μέ αὐτά. Ἀντίθετα, πρέπει νά βροῦμε τί τό καλό ὑπῆρχε σ' αὐτόν τόν ἄνθρωπο καί αὐτά πάντοτε νά τονίζουμε*.

Σέ καμιά περίπτωση δέν πρέπει νά συζητᾶμε τίς

* Πρβλ. 1 Κορ. 13, 4.7.8: «Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ... οὐκ ἀσχημονεῖ... πάντα στέγει, πάντα ἐλπίζει... Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει».

ἀρνητικές πράξεις πού προέβη κάποιος στήν α΄ ἤ β΄ περίπτωση· γιατί τότε οἱ ψυχές αὐτές τῶν κεκοιμημένων ὑποφέρουν πάρα πολύ. Ἀλλά κι ἐμεῖς διαπράττουμε μεγάλη ἁμαρτία βαραίνοντας τήν ψυχή μας. Ὅταν ἤμουν στόν ἅδη, εἶχα συναντήσει τούς ἀνθρώπους τούς ὁποίους κατέκρινα καί μιλοῦσα ἀνόητα κάποτε, ἀναφερόμενος στά ἐλαττώματά τους. Ὁπότε διαπίστωσα πόσο ἐπώδυνο ἦταν αὐτό γι' αὐτούς, ἀλλά καί γιά τήν ψυχή μου. Ὁ Κύριος μοῦ τά ἔδειξε ὅλα αὐτά, καί γιά τήν ψυχή μου αὐτό ἦταν σάν νά μέ μαστίγωνε ὁ ἴδιος. Αἰσθανόμουν τόσο βάρος ἐπάνω μου λόγω αὐτῆς τῆς ἀπροσεξίας μου, πού ὀδυρόμουν καί ἔλεγα γιατί ὁ ἀνόητος καθόμουν καί συζητοῦσα καί κατέκρινα αὐτές τίς ψυχές καί δέν ἔκλεινα καλύτερα τό στόμα μου*. Καί ὑπῆρχαν πολλές ψυχές, ἀπό τίς ὁποῖες ζητοῦσα συγχώρηση· ἀλλά καί ἄλλες, ἀντίθετα, ζητοῦσαν συγχώρηση ἀπό μένα. Καί μάλιστα σέ πολλές περιπτώσεις δέν γνώριζα κάν γιατί μοῦ ζητοῦσαν συγγνώμη καί σέ τί μέ εἶχαν βλάψει. Θυμᾶμαι μιά ψυχή πού ζητοῦσε ἐπιμόνως νά τή συγχωρήσω γιατί μοῦ εἶχε κάνει κάτι κακό, πού ἐπιθυμοῦσε γιά μένα, καί ἐγώ δέν τό γνώριζα. Ὅταν λοιπόν ἔρχονται στό νοῦ μας τέτοιες ἁμαρτίες τῶν ἄλλων, καλύτερα νά στρέφουμε τήν προσοχή μας στόν ἑαυτό μας καί μόνο στόν ἑαυτό μας. Ἀλλά, ὅταν βλέπεις κάποιον νά διαπράττει κάτι κακό, εἶναι ἁμαρτία νά σιωπᾶς. Καλύτερα νά τό πεῖς καθαρά, μέ εἰλικρίνεια, καί πρόσωπο μέ πρόσωπο καί, κοιτάζοντάς τον στά μάτια, νά τοῦ λές (μέ διάκριση καί στοργή) ὅτι ἐδῶ, αὐτό πού κάνεις εἶναι ἁμαρτία. Δέν πρέπει νά τό συγκαλύπτουμε· διότι ἐάν ἔ-

* Πρβλ. Λουκ. 6, 37: «Καί μή κρίνετε καί οὐ μή κριθῆτε· μή καταδικάζετε, καί οὐ μή καταδικασθῆτε».

νας ἄνθρωπος συγκαλύπτει κάποιο κακό πού ἔκανε ὁ ἄλλος, καί δέν προσπαθεῖ νά τοῦ μιλήσει καί νά τόν ἀφυπνίσει (μέ τόν τρόπο πού πρέπει), τότε τό βάρος αὐτής τῆς ἁμαρτίας πέφτει σέ κεῖνον πού τό καλύπτει. Δηλαδή φορτώνεται αὐτό τό ἁμάρτημα καί ἔτσι τά πρᾶγματα γίνονται δυσκολότερα. Ἐγώ εἶχα πολλά τέτοια πάνω μου, ξένα μυστικά, σχετιζόμενα μέ ἁμαρτία καί πάντοτε ἀπό ντροπή σιωποῦσα. Δέν εἶχα τή δύναμη νά πῶ στό συνάνθρωπό μου ὅτι αὐτό δέν εἶναι σωστό, εἶναι ἁμαρτία. Βέβαια, ὅταν πρέπει νά μιλήσουμε κι ἔχουμε τήν καλή προαίρεση νά βοηθήσουμε πραγματικά μιά ψυχή, αὐτό εἶναι σύμφωνο μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τότε μέ εἰλικρίνεια καί κοιτάζοντας κατευθείαν στά μάτια τοῦ συνανθρώπου μας πρέπει νά ποῦμε τήν ἀλήθεια. Ἐνῶ ποτέ δέ θά μιλήσουμε ἐνώπιον τρίτων ἤ, τό χειρότερο, νά τόν σχολιάζουμε πισώπλατα. Πρέπει πάντα νά προσέχουμε νά μήν προξενήσουμε μέ τήν ἀδιακρισία μας κάποιες κακές συνέπειες. Πάντως σέ τέτοια θέματα εἶχα πολλά λάθη καί μετανοιώνω πικρά, γιατί εἶμαι ἁμαρτωλός.

Στόν ἅδη εἶδα καί ἀνθρώπους ἄλλων θρησκειῶν. Αὐτοί βρίσκονται σέ διαφορετικά μέρη· γιατί αὐτοί κρίνονται μέ βάση τό νόμο τῆς συνειδήσεως γιά ὅλα ὅσα πράξανε*. Ἄν ὁ ἄνθρωπος προκαλοῦσε κακό, δηλαδή βίαζε, φόνευε, λήστευε καί διάφορα παρόμοια κακά, τότε αὐτός τιμωρεῖται αὐστηρά, ὅπως ἀκριβῶς

* Πρβλ. Ρωμ. 2, 14 π.: «Ὅταν γάρ ἔθνη τά μή νόμον ἔχοντα φύσει τά τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μή ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσι νόμος, οἵτινες ἐνδείκνυνται τό ἔργον τοῦ νόμου γραπτόν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως... ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ Θεός τά κρυπτά τῶν ἀνθρώπων κατά τό εὐαγγέλιόν μου διά Χριστοῦ Ἰησοῦ».

ἰσχύει καί γιά μᾶς τούς ὀρθοδόξους. Ὑπάρχουν ὅμως στίς ἄλλες θρησκεῖες καί ἄνθρωποι πού διακρίνονται γιά τήν ἀγάπη πού ἔχουν καί δείχνουν πρός τούς ἄλλους ἀνθρώπους καί ἡ ζωή τους εἶναι γεμάτη μέ ἔργα ἀρετῆς. Γι' αὐτούς ὑπάρχει ἄλλος τόπος. Ἐκεῖ ὑπάρχουν πολλά μέρη, πού διαφέρουν τό ἕνα ἀπό τό ἄλλο. Αὐτές οἱ ψυχές ἀσφαλῶς δέν ὑποφέρουν οὔτε βάσανα οὔτε θλίψεις. Ὅμως χωρίς τήν πίστη στόν ἀληθινό Θεό δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει οὔτε θεϊκή χαρά.

Στόν ἅδη ὅλοι ἔχουν βάσανα, μόνο πού διαφέρουν τοῦ ἑνός ἀπό τοῦ ἄλλου. Μαρτύρια, πραγματικά μαρτύρια!

Θά περιγράψω τήν κατάσταση τῶν νεκρῶν μέ τή σειρά. Στήν ἀρχή, ἐκεῖ πού ἤμουν μόνος μου μέσα στόν ἅδη, δέν ἔβλεπα τίποτε τριγύρω μου· μόνο σκοτάδι· σάν νά ἦταν ἕνας τοῖχος πού μέ ἀπομόνωνε καί δέν ἔβλεπα τά ἄλλα μέρη τῆς κολάσεως. Ὅταν ἦρθε ὁ ὅσιος Σέργιος, φωτίστηκαν τά πάντα γύρω μου. Ἐκεῖνος μέ παρηγόρησε καί ἔφυγε, ἀφοῦ μέ παρέλαβαν οἱ Ἄγγελοι, γιά νά μέ πᾶνε νά δοῦμε τά μέρη τοῦ ἅδου. Μέ προετοίμαζαν καί μοῦ ἔλεγαν· «Κρατήσου καί κάνε κουράγιο, γιατί θά δεῖς τρομερά πράγματα. Κάνε προσευχή πολλή, γιατί πρέπει πάση θυσίᾳ νά τά δεῖς ὅλα ἐδῶ μέσα. Στό πρῶτο μέρος πού μέ πήγανε ἦταν ὁ πύρινος ποταμός. Ἦταν ἕνας ποταμός, ὅπου ὑπάρχει παντοῦ φωτιά. Δηλαδή εἶναι ὅλος μιά φωτιά. Ἔχει τρομερό βάθος καί μέσα σ' αὐτόν τόν βαθύτατο ποταμό βλέπεις νά βρίσκονται καταποντισμένες ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων ψυχές. Τέτοιες σπαρακτικές φωνές καί οὐρλιαχτά, τέτοια βογγητά ἀκούγονταν στό μέρος ἐκεῖνο, πού δέν ἄντεχες οὔτε νά τ' ἀκοῦς. Πολύ περισσότερο, ἦταν ἀδύνατο νά τ' ἀντικρίσεις. Βασικά αὐτό πού ἀντίκριζες ἦταν τά μάτια τους, πού ἦταν σάν νά

βγάζουν φλόγα ἀπό μέσα τους, καθώς ἐπίσης καί τά δόντια τους. Τίποτε ἄλλο δέν ἔβλεπες παρά μόνο νά ἐπιπλέουν κεφάλια μαυρισμένα καί καμένα. Ἀλλά ἐπειδή ἡ ψυχή εἶναι ἀθάνατη, καί δέν μπορεῖ νά κατακαεῖ ὁλοκληρωτικά καί νά ἐξαφανισθεῖ, γι' αὐτό αἰωνίως καί συνεχῶς βασανίζεται. Οἱ κραυγές πού ἀκούγονταν ἦταν τόσο σπαρακτικές καί τόσο δυνατές πού, παρόλο πού εἶχα κλείσει μέ δύναμη τά αὐτιά μου, δέν ἦταν δυνατό νά πάψω νά τίς ἀκούω. Πάντως τό νά κοιτάξω πρός τά ἐκεῖ καί νά δῶ, αὐτό τό θεωροῦσα πάνω ἀπό τίς δυνάμεις μου. Οἱ Ἄγγελοι πού μέ εἶχαν ὁδηγήσει ἐκεῖ μέ κρατοῦσαν, ἐνῶ ἐγώ εἶχα γυρίσει τήν πλάτη, γιά νά μή βλέπω τίποτε. Ὅμως οἱ κραυγές καί οἱ φωνές ἦταν ἀνυπόφορες. Ὅταν πήγαινα νά ἀνοίξω λίγο τά αὐτιά μου, πάλι ἡ ψυχή μου σπαρταροῦσε καί σπάραζε ἀπό τή θλίψη τόσο, πού ἀμέσως τά ξαναέκλεινα μέ δύναμη. Οἱ Ἄγγελοι τότε μοῦ εἶπαν· «Κοίταξε τουλάχιστο γιά μιά στιγμή, γιατί εἶναι ἀναγκαῖο νά τό δεῖς καί νά τό γνωρίζεις. Ὑπακούοντας ἔριξα μιά γρήγορη ματιά βλέποντας πρός τά πίσω. Καί τί νά δῶ! Σπάραξε ἡ ψυχή μου. Ἑκατομμύρια ἀνθρώπων σπαρταροῦσαν μέσα στόν πύρινο αὐτό ποταμό. Οὐρλιαχτά πόνου ἀκούγονταν παντοῦ. Πρόλαβα καί εἶδα δυό ψυχές, πού προσπαθοῦσαν νά ἀνεβοῦν ὁ ἕνας πάνω στόν ἄλλον, γιά νά βγοῦν ἀπό κεῖ, ἀλλά πάλι πέφτανε πίσω. Εἶναι ἀκριβῶς σάν νά ἔβαλες πολλούς ἀνθρώπους μαζί σέ μιά τεράστια φωτιά. Ἡ ψυχή νιώθει νά καίγεται. Ὅλες οἱ ψυχές ζητοῦν ἔλεος, προσεύχονται καί παρακαλοῦν. Ὅμως ἐδῶ ἡ προσευχή δέν ἔχει πιά οὔτε νόημα οὔτε ἀποτέλεσμα.

Ἐκεῖνο πού μπορεῖ νά βοηθήσει αὐτές τίς ψυχές εἶναι νά προσευχηθεῖ κάποιος γι' αὐτές καί προπαντός ἡ Ἐκκλησία. Μέ τά μνημόσυνα, πού τελοῦνται ὑ-

πέρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν αὐτῶν, παίρνουν λίγη, ἔστω καί ἐλάχιστη, ἀνακούφιση ἀπό τά βάσανα. Εἰδικά ὅμως βοηθᾶνε τά 40λείτουργα, ὅταν σέ κάθε λειτουργία προσφέρεται πρόσφορο καί βγαίνει μερίδα γιά τό ὄνομά τους. Τούς βοηθάει τό μνημόσυνο, ὅταν τελεῖται βέβαια μέ τόν ὀρθόδοξο συγκεκριμένο τρόπο. Στόν ἅδη ὅλα τά μέρη εἶναι μέρη βασάνου, ἀλλά διαφέρουν τό ἕνα ἀπό τό ἄλλο ὡς πρός τὅ βαθμό καί τήν ἔντασή τους.

Δεύτερο μέρος, ὅπου μέ πῆγαν οἱ Ἄγγελοι, εἶναι ὁ ἀκοίμητος σκώληκας. Ἐκεῖ τίς ψυχές τίς διαπερνοῦν συνεχῶς καί ἀκαταπαύστως σκουλήκια. Δηλαδή μπαίνουν ἀπό τό στόμα, βγαίνουν ἀπό τά μάτια, ἀπό τά αὐτιά, ἀπό τή μύτη καί τούς κατατρώγουν συνεχῶς. Κυρίως εἶναι οἱ σαρκολάτρες πού εἰσέρχονται ἐδῶ· ἐκεῖνοι δηλαδή πού δέν τηροῦσαν τήν ἐγκράτεια τοῦ σώματος. Ἄλλοι πάλι λόγω τῆς γαστριμαργίας, ἀλλά καί ὅσοι ξεκινοῦν τήν ἡμέρα τους, καί τρῶνε, χωρίς νά κάνουν προσευχή (δηλαδῆ χωρίς τήν χάρη τοῦ Θεοῦ)· ἐνῶ κανονικά, ὅταν ο ἄνθρωπος ξυπνήση τό πρωί, εἶναι καλό, πρῶτα νά πάρει ἀντίδωρο, πού εἶναι πολύ σημαντικό, γιατὶ μᾶς προστατεύει, (ὅταν ἐλπίζουμε στόν Θεό), ἀπό τίς σκοτεινές δυνάμεις. Εἶναι καλό, νά πίνουμε ἁγιασμό, νά προσευχόμαστε καί ἔπειτα νά καταναλώνουμε τήν τροφή μας. Σ' αὐτό τό μέρος μέ τά σκουλήκια εἶδα ψυχές ἀνθρώπων πού τούς γνώριζα· ἦταν κοντινοί μου ἄνθρωποι. Σ' αὐτά τά μέρη τοῦ ἅδου εἶχα δεῖ τόν θεῖο μου καί τόν ξάδελφό μου. Βρίσκονταν ἐκεῖ πού ἦταν οἱ καπνιστές. Εἶναι ἕνα δωμάτιο, ὅμοιο μέ τά συνηθισμένα, μέ μιά διαφορά: εἶναι πάντοτε γεμάτο μέ καπνό τσιγάρων, πού δέν ἐλαττώνεται ποτέ. Εἶναι τόσο πολύς ὁ καπνός, πού οἱ ψυχές πνίγονται συνεχῶς. Νιώθουν δύσπνοια, βή-

χουν, καί τά δάκρυα τρέχουν συνεχῶς ἀπό τά μάτια τους. [Ἔτσι, συνεχίζουν νά ζοῦν μέ αὐτό πού ἐλεύθερα ἀγάπησαν ἐν ζωῇ]. Κάθε τέτοιο δωμάτιο μοιάζει μέ κελλί φυλακῆς. Ὑπάρχει δαίμονας, ὁ ὁποῖος καπνίζει συνεχῶς ἕνα τεράστιο τσιγάρο περίπου μισοῦ μέτρου. Καπνίζει καί τούς καίει μέ αὐτό τό τσιγάρο. Οἱ ψυχές φωνάζουν ἀπό τούς πόνους τῶν ἐγκαυμάτων, πνίγονται ἀπό τῇ δύσπνοια καί τό κάψιμο τῶν ματιῶν. Δέν ὑπάρχει τέλος στά βάσανα. Ὅταν οἱ Ἄγγελοι μέ πῆγαν σ' αὐτό τόν τόπο, γιά νά δῶ τόν ξάδελφό μου, εἶπαν στό δαίμονα νά ἀπομακρυνθεῖ, γιά νά μπορέσω νά τοῦ μιλήσω. Τότε ὅρμησαν καί ἄλλοι δαίμονες καί ἄρχισαν μέ μεγαλύτερη μανία νά κατακαίουν τόν ξάδελφό μου. Εἶναι χαρακτηριστική αὐτή ἡ κακία καί ἔχθρα τῶν δαιμόνων νά βασανίζουν. Βέβαια ἐπενέβησαν ἀμέσως οἱ Ἄγγελοι καί διώξανε ὅλο αὐτό τό συρφετό. Μέ αὐτό τόν τρόπο μόνο, μπορέσαμε νά συζητήσουμε. Ἐκεῖνος μᾶς διηγήθηκε πῶς, λόγω τῶν ἁμαρτημάτων του, βρέθηκε σ' αὐτόν ἐδῶ τόν τόπο τῶν βασάνων καί πόσο πολύ εἶχε κουραστεῖ. Ἔλεγε· «Βλέπεις τί ἀπαίσιο μέρος εἶναι, πού δέν μπορεῖς κάν νά ὑπάρχεις μέσα σ' αὐτό τόν καπνό!». Ὁ ξάδελφός μου πέθανε μέ φυσικό θάνατο. Ἦταν περίπου 63 ἐτῶν. Κάπνιζε πολύ. Εἶδες τί βάσανο εἶναι τό κάπνισμα;

Μοῦ δείξανε καί τά βάσανα ἐκείνων πού αὐτοκτονοῦν. Οἱ ψυχές ἐκείνων πού αὐτοκτόνησαν βασανίζονται μέ τόσο παράξενο τρόπο, πού δέν μπορῶ νά τό περιγράψω. Ἦταν τόσο φοβερά αὐτά τά βασανιστήρια, πού προκαλοῦν τρόμο ἀκόμη καί στήν προσπάθεια νά τά θυμηθεῖ κανείς. Γι' αὐτούς, ὅπως γνωρίζετε, οὔτε ἡ Ἐκκλησία δέν προσεύχεται, καί αὐτό εἶναι τρομερό, διότι δέν ὑπάρχει ἀνάπαυση. Ἀπό τόν ἴδιο τό Θεό ἔχει δοθεῖ ὁ νόμος μέ τόν ὁποῖο ἀπαγορεύεται

ὁ ἄνθρωπος νά φονεύσει ὁ ἴδιος τόν ἑαυτό του. Ἡ ζωή εἶναι δῶρο Θεοῦ. Δέν ἐπιτρέπεται ν' αὐτοκτονήσεις. Ἄλλο ἄν πρέπει νά θυσιαστεῖς σ' ἕναν πόλεμο (γιά τήν πίστη καί τήν πατρίδα) ἤ σέ μιά ἄλλη περίπτωση. Τότε ναί, ἔτσι πρέπει νά γίνει· δέν ἔχει σχέση μέ τήν αὐτοκτονία....

Ἐκεῖ ὑπάρχουν καί ἄλλα μέρη, ὅπου μέ πῆγαν οἱ Ἄγγελοι, ἄς ποῦμε κάπως οὐδέτερα μέρη, ἀλλά δίχως Θεό· ἐκεῖ πού δέν ὑπάρχει κόλαση, δηλαδή βάσανα, οὔτε παράδεισος, δηλαδή χαρά. Ἐκεῖ δέν ὑπάρχει χαρά πουθενά. Αὐτό πού περιγράφω δέν εἶναι οὔτε ἅδης οὔτε παράδεισος· εἶναι μέρη ἐνδιάμεσα. Σ' ἕνα τέτοιο μέρος εἶναι πού εἶδα τή γιαγιά μου, τή μητέρα τοῦ πατέρα μου. Αὐτή, ὅπως ἔχω ἀναφέρει προηγουμένως, εἶχε πεθάνει τό '70 καί δέν εἶχε προλάβει νά μέ δεῖ, γιατί δέν εἶχα γεννηθεῖ ἀκόμη. Τήν κοίταξα λοιπόν καί μέ κοίταξε. Ὅμως μέσα στό βλέμμα της διαπίστωσα ἕνα ἀπέραντο κενό. Δέν ὑπῆρχε καθόλου, μά καθόλου, χαρά ἤ ὁποιοδήποτε ἄλλο συναίσθημα. Μόνο ἕνα κενό. Καθόταν ἀμίλητη πάνω σ' ἕνα παγκάκι καί τίποτε ἄλλο. Σ' αὐτόν τόν τόπο ὑπῆρχαν πολλά τέτοια παγκάκια καί κατά τόν ἴδιο τρόπο καθόντουσαν πολλές ψυχές. Καμιά ἀπολύτως χαρά. Μόνο ἕνα ἀπέραντο κενό. Δέν ὑπέφεραν ἀπό κανένα βάσανο, ὅμως ἡ κατάστασή τους θύμιζε κάτι πού παρατηροῦμε σ' αὐτόν ἐδῶ τόν κόσμο: κάποιους ἀσθενεῖς ἀνθρώπους, πού ἔχουν χάσει τή νοημοσύνη τους καί βρίσκονται σέ μιά ἀδιαφορία γιά τά πάντα.

* * *

Βέβαια στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν δέν ὑπάρχει ἡ αἴσθηση τοῦ χρόνου, καί προπάντων δέν ὑπάρχει νύχτα καί σκοτάδι. Πόσες φορές προσπαθοῦσα ἐκεῖ νά

προσδιορίσω τί ὥρα περίπου εἶναι· δέν τά κατάφερνα ὅμως. Δέν ὑπάρχει καθόλου διάκριση τοῦ χρόνου. Ἄν ἄς ποῦμε, στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν μιά ψυχή βρίσκεται 100 χρόνια, ἐνῶ ἡ δική μου μόλις πού ἔχει ἔλθει, δέν ὑπάρχει καμιά διαφορά. Ὑπάρχει ἐντελῶς ἴδια αἴσθηση. Εἶναι ἐντελῶς τό ἴδιο, ἄν πέρασαν 100 ἔτη ἤ μία ἡμέρα. Ἡ χαρά καί ἡ ἀγάπη πού ἐπικρατεῖ ἐκεῖ, ἐξαλείφουν κάθε χρονικό περιορισμό. Οἱ πάντες βρίσκονται σέ μιά κατάσταση ἀγάπης καί εὐφροσύνης. Ἀκοῦς συνεχῶς τίς ψαλμωδίες τῶν Ἀγγέλων. Ὅταν ψάλλουν τά Χερουβίμ, δημιουργοῦν τέτοια κατάσταση, πού κανείς ποτέ ἀπό κεῖ δέ θέλει νά φύγει. Ἐκεῖ δέν ὑπάρχουν γιά τίς ψυχές κανενός εἴδους ἐργασίες, κανενός εἴδους δουλειές. Μόνο αἰώνια χαρά. Οὔτε ὑπάρχει περίπτωση ἐκεῖ νά βαρεθεῖς αὐτή τήν κατάσταση πού ἐπικρατεῖ. Εἶναι ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ὑπάρχουν ἐκεῖ καί διάφορα χρώματα. Ἐδῶ βλέπουμε τόν ἀέρα ἄδειο, κενό, διάφανο, ἄχρωμο· ἐνῶ ἐκεῖ βλέπουμε ὅλο αὐτό τό διάστημα γεμάτο μέ χρώματα. Ἐκεῖνοι πού βρίσκονται στόν ἅδη φωνάζουν καί σπαράζουν καί κλαῖνε, λέγοντας· «Τί δυστυχισμένοι πού εἴμαστε πού βρεθήκαμε ἐδῶ λόγω τῶν ἁμαρτιῶν μας. Τόσο ἁμαρτάνουμε· καί τά παιδιά μας, καί τά ἐγγόνια μας καί ὅλο τό σόι μας ζοῦν κατά τόν ἴδιο τρόπο. Καί δέν ὑπάρχει γιά μᾶς κανείς οὔτε κἄν νά προσευχηθεῖ. Μᾶς στήνουν ἀκριβά μνημεῖα στά νεκροταφεῖα, ὅμως αὐτά δέν ὠφελοῦν σέ τίποτε τήν ψυχή μας». Ὄντως, αὐτό πού χρειάζεται ἡ ψυχή εἶναι ἡ ἀνάπαυση, ἡ σωτηρία καί ἡ προσευχή.

Αὐτοί πού μέ γνώριζαν καί τούς γνώριζα ζητοῦσαν νά φέρω κάποιο μήνυμα στούς δικούς τους· π.χ. «πές στή μητέρα μου, στούς δικούς μου». Φωνάζανε ὅλοι, παρακαλοῦσαν. Τά τελευταῖα δέκα χρόνια σέ δε-

καεπτά ἀνθρώπους ἔχει συμβεῖ ὅ,τι καί σέ μένα. Τούς ἔχει πάρει ὁ Θεός κοντά Του καί ἔπειτα ἔχουν ἐπιστρέψει*. Σέ σχέση μέ αὐτά πού ἔζησε καί ἡ δική μου ψυχή, ἄλλοι ἔζησαν περισσότερα καί ἄλλοι λιγότερα. Ὅμως στόν ἅδη ἔχουν πάει πολύ λίγοι.

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗ ΓΗ

Ἡ ἐπιστροφή μου στή γῆ ἔγινε τό πρωί. Ὁ ἀέρας, ἡ ἀτμόσφαιρα πού ὑπάρχει στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν εἶναι τόσο καθαρά καί ζωοποιά πού, ἄν ὑποθέσουμε ὅτι μπορούσαμε νά βάλουμε ἀπ' αὐτό τόν ἀέρα στό δωμάτιο ἑνός ἀσθενοῦς ἤ ἑνός γέρου ἀνθρώπου, ἐκεῖνος ἀμέσως θά σηκωνόταν καί θά πετοῦσε. Δέ θά τόν βάραινε πλέον τίποτε. Τέτοια καθαρή ἀτμόσφαιρα, τέτοιον καθαρό ἀέρα εἰσπνέουν αὐτές οἱ εὐλογημένες ψυχές πού βρίσκονται στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν! Ὅταν λοιπόν ἀρχίσαμε μέ τόν Ἄγγελο νά κατεβαίνουμε ἐδῶ στή γῆ, ὅσο πιό πολύ πλησιάζαμε στήν ἐπιφάνεια, τόσο πιό ἐπιβαρημένο αἰσθανόμουν τό περιβάλλον. Πολύ βαρύς ὁ ἀέρας καί μολυσμένος. Μαύρη κάπνα, παντοῦ. Καυσαέρια, ἀπό τά αὐτοκίνητα, τά ἐργοστάσια, ἀπό παντοῦ. Ἀπό τήν τρύπα τοῦ ὄζοντος εἰσέρχονται στήν ἀτμόσφαιρα πολλά καί ἐπιβλαβή γιά τόν ἄνθρωπο. Οἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου κατακαίουν (σέ κάποιες περιοχές) σχεδόν τά πάντα. Γι' αὐτό πλέον καί τά φυτά ἀρρωσταίνουν. Καί νά λάβουμε ὑπόψη καί τήν ὄξινη βροχή.

* Στή διήγηση δέν φαίνεται ἀπό ποῦ ἀντλεῖται αὐτή ἡ πληροφορία γιά τούς δεκαεπτά ἀνθρώπους πού ἀναφέρει. Ἴσως νά πρόκειται γιά πληροφορία πού εἶχε ἀπό κάποιον Ἄγγελο.

Καθώς ἐπιστρέφω στή γῆ, μέ ὁδηγεῖ ὁ Ἄγγελός μου. Ὅταν ἐπιστρέφεις, δέ βλέπεις πλέον τίποτε. Οὔτε τελώνια περνᾶς, οὔτε δαίμονες περνᾶς. Ἐλεύθερα. Πρός τή γῆ δέν ὑπάρχει κανένα ἐμπόδιο. Ὅλα τά ἐμπόδια βρίσκονται στήν πορεία πρός τόν οὐρανό. Ἀπό τή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν καμία ψυχή ποτέ δέ θέλει νά φύγει. Ἀκόμη κι ἄν χρειαζόταν νά ἐκτελέσει κάποιος στή γῆ κάποιο θεάρεστο καί φιλάνθρωπο ἔργο, πολύ μεγάλο, γιά νά ὑπηρετήσει τόν Κύριο, καί πάλι δέ θέλει νά φύγει. Γιατί ἐκεῖ εἶναι ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, ἐνῶ ἐδῶ μιά πρόσκαιρη ζωή.

Ὅταν κατεβήκαμε μέ τό φύλακα Ἄγγελό μου – γιατί τώρα εἶχα μόνο ἕναν Ἄγγελο κοντά μου καί ὄχι δύο– εἶδα τό σῶμα μου. Ἦταν παντελῶς ἕνα νεκρό σῶμα. Ἕνα πτῶμα μέ χαρακτηριστικό νεκρικό χρῶμα, πού τό χτύπαγες καί ἦταν σάν ξύλο. Εἶχαν περάσει ὀκτώ ὧρες πλέον καί εἶχε ἐπέλθει ἡ ἀκαμψία. Ἐν τῷ μεταξύ μέσα στή νύχτα ἡ μητέρα μου εἶχε ξυπνήσει καί, πηγαίνοντας πρός τήν τουαλέτα, ἔριξε μιά ματιά μέσα στό δωμάτιό μου ἀπό τήν ἀνοιχτή πόρτα. Ὅμως, ἐπειδή νόμιζε ὅτι κοιμᾶμαι, γιά νά μή μέ ἀνησυχήσει, δέν ἄναψε κάν τό φῶς καί δέν πλησίασε κοντά μου. Αὐτό βέβαια ἦταν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, γιά νά μήν τρομάξουν καί ταραχτοῦν οἱ γονεῖς μου. Ἦταν πρωί λοιπόν, ξημερώματα. Κατά τίς 6 τό πρωί μπήκαμε στό σπίτι μέ τόν Ἄγγελό μου. Ὁ Ἄγγελος μοῦ ἔλεγε ὅτι· «Ἀφοῦ πρέπει νά ζήσεις, πρέπει τώρα νά μπεῖς στό σῶμα σου. Ἀλλιῶς πῶς θά εἶναι δυνατό νά ζωντανέψεις;». Ἐκεῖ πού ἤμουν, δέν εἶχα καμιά διάθεση νά ἐπιστρέψω καί νά ζήσω σ' αὐτόν ἐδῶ τόν κόσμο. Ὅπως στεκόμασταν λοιπόν καί συζητούσαμε, ἀκούστηκε ἡ φωνή τοῦ Θεοῦ πού διέταξε τήν ψυχή· «Μπές μέσα στό σῶμα σου». Ὁ ἦχος τῆς φωνῆς τοῦ Θεοῦ, αὐ-

τή τῇ φορά, ἦταν σάν τόν ἦχο ἑνός κεραυνοῦ. Αὐστηρή, θά μποροῦσα νά πῶ. Τό πῶς μπῆκε ἡ ψυχή μές στό σῶμα δέν θυμᾶμαι. Γι' αὐτό δέν μπορῶ νά τό περιγράψω. Ἐνῶ ὅταν ἔβγαινε, τό θυμᾶμαι πολύ καλά. Κανένας δαίμονας δέ βρισκόταν κοντά μου ἐκείνη τήν ὥρα. Μόλις μπῆκε ἡ ψυχή στό σῶμα, ἄρχισα νά νιώθω. Δέν αἰσθάνθηκα πόνο. Μόνο μιά μικρή ὤθηση αἰσθάνθηκα, ἕνα σπρώξιμο, καί τό σῶμα ἀντέδρασε μέ μιά μικρή κίνηση. Παρέμεινα ξαπλωμένος στό κρεβάτι μου. Ἔνιωσα πώς τό αἷμα ἄρχιζε νά ρέει καί κάτι κακό –[ἔτσι τό ἔνιωθα τώρα]– νά προχωρεῖ μέσα μου. Σιγά σιγά αἰσθανόμουν πώς κυκλοφοροῦσε τό αἷμα στίς φλέβες μου, πώς ἀποκαταστάθηκε πλήρως ὅλη ἡ κυκλοφορία. Αἰσθανόμουν πώς, σιγά σιγά, ἐπανέρχονταν στή λειτουργία ὅλα τά ὄργανα. Τά πόδια μου, τά χέρια μου καί τό μυαλό μου. Ὅλα πλέον λειτουργοῦσαν κανονικά καί ἔτσι ἔγινε ἡ νεκρανάστασή μου. Ὁ Ἄγγελος, μοῦ εἶπε· «Σήκω». Μετά ἡ ψυχή μπῆκε στό σῶμα καί δέν μποροῦσα πλέον νά βλέπω τόν Ἄγγελο, μποροῦσα ὅμως νά τόν ἀκούω πολύ καθαρά.

Οἱ Ἄγγελοι εἶναι πολύ ψηλοί. Γύρω στά δύο μέτρα, κι ἔχουν μεγάλα φτερά. Καί δέν ἔχουν μορφή, οὔτε θηλυκοῦ οὔτε ἀρσενικοῦ.

Ἀφοῦ ἡ ψυχή εἶχε πλέον μπεῖ στό σῶμα, ὁ Ἄγγελος εἶπε πάλι· «Σήκω τώρα». Τοῦ ἀπάντησα· «Δέν μπορῶ. Μοῦ εἶναι λίγο δύσκολο νά τό κατορθώσω». Μέ προέτρεψε τότε μέ γλυκύτητα· «Κάνε λίγη προσπάθεια· δῶσε λίγη ὤθηση στό σῶμα σου καί θά δεῖς ὅτι θά εἶσαι σέ λίγο ἐντελῶς καλά».

Ὄντως, ἔκαμα μιά προσπάθεια καί σηκώθηκα. Ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἦταν πλέον ἐντελῶς φυσιολογική.

ΕΠΙΛΟΓΙΚΑ

Ἡ Ἐκκλησία καλεῖ σήμερα, μέ ὅλες της τίς δυνάμεις, ὅλους τούς ἀνθρώπους σέ παγκόσμια μετάνοια καί μεταμέλεια, ἔννοιες πού ἔχουν χαθεῖ λόγῳ ἔλλειψης πνευματικότητος. Αὐτό τό προσκλητήριο τῆς Ἐκκλησίας μας βασίζεται στά προφητευμένα ἀπό τόν ἴδιο τόν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό καί Σωτήρα μας σημεῖα τῆς Δευτέρας Παρουσίας Του στή γῆ γιά τή φοβερά καί δικαία Κρίση. Ἴσως γι' αὐτό τό λόγο, σ' αὐτούς τούς ἐσχάτους καιρούς, πρίν τό τέλος τοῦ κόσμου, ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἐπιπόλαιοι καί ξιπασμένοι σύγχρονοι ἄνθρωποι, πού εἶναι ὁλοκληρωτικά δεμένοι μέ τά ὑλικά ἀγαθά, τά γήινα καί πρόσκαιρα, καί ἀρνοῦνται τή μετά θάνατον ζωή, ἀρνηθοῦν τελικά τό παραληρηματικό καί ἄμυαλο γλέντι τους ἐν καιρῷ δοκιμασίας, καί προβληματιστοῦν καί ἀναρωτηθοῦν γιά τά αἰώνια μυστήρια, τά ὁποῖα ἀπό καταβολῆς κόσμου ἀπασχολοῦσαν τό ἐρευνητικό πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου. Πιθανόν τώρα ἡ ἀνθρωπότητα, ὕστερα ἀπό τόση ψυχική δοκιμασία, ὕστερα ἀπό τόσες ταλαιπωρίες μέ πολέμους, αἱματοχυσίες καί δάκρυα, νά ρίξει ἐπί τέλους τό βλέμμα της στό ἀληθινό μέλλον, πού ὥς τώρα φανταζόταν σάν ἕνα τίποτε, σάν ἄβυσσο καί ἀνυπαρξία.

Ἐν μέσῳ ἀστραπῶν καί βροντῶν στό οὐράνιο στερέωμα θά φανεῖ ὁ φοβερός Κριτής. Αἴφνης θά φανερωθεῖ ὅλος ὁ ὑλικός κόσμος μέσα στή λάμψη τῆς δόξης Του.

Γέροντος Ἀρσενίου Μπόκα † 1989

Πνευματικές συμβουλές γιά τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς, τήν κρίση τοῦ Χριστοῦ καί τήν μετάνοια

Ὁ χριστιανός πρέπει νά πονᾶ βαθειά γιά τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς του, σάν νά εἶναι τό πλέον πρωταρχικό του καθῆκον, ἀκόμη τό μοναδικό γι' αὐτόν, καί ὅλα τἆλλα εἶναι μόνο μέσα γι' αὐτή τήν ἐργασία τῆς σωτηρίας. Ὅλα τά ἔργα αὐτοῦ τοῦ κόσμου, ὁσονδήποτε σπουδαῖα καί μεγάλα καί ἄν φαίνωνται, δέν εἶναι βασικά παρά μικρά ἔργα, διότι τά πρῶτα καί πλέον ἀξιοσημείωτα ἀπ' ὅλα τά ἔργα πρέπει νά εἶναι τά ἔργα τῆς σωτηρίας μας. Ἡ αἰώνια σωτηρία τῆς ψυχῆς εἶναι τόσο ἀναγκαία ὥστε χωρίς αὐτήν τό πᾶν στόν κόσμο εἶναι μηδέν.

Ὅλες οἱ χαρές τοῦ κόσμου, ὅλες οἱ ὡραιότητες, τά δῶρα, ὅλες οἱ ἐπιστῆμες, οἱ τέχνες, τά ἐπαγγέλματα πρέπει νά ἐκτιμοῦνται μόνο στό μέτρο στό ὁποῖο συμβάλλουν στήν ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν.

Ἀλήθεια, ὠφέλιμο εἶναι τό ἔργο ἐκεῖνο πού γίνεται γιἆ τήν ἀπόκτηση τῆς αἰωνίου ζωῆς καί ὄχι ἡ ἄνεσις καί τά ἐπίγεια ἔργα. Εἶναι τελείως ἀνόητος ἐκεῖνος πού φροντίζει περισσότερο γι' αὐτά, τά ὁποῖα δέν θά τόν βοηθήσουν καθόλου γιά τήν σωτηρία του.

Ἐάν θέλης νά ζήσης σωματικά μόνο, τότε θά χάσης τήν ψυχή καί τό σῶμα σου, ἐνῶ, ἐάν θέλης νά ζήσης μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, τότε θά σώσης καί τά δύο: καί τό σῶμα σου καί τήν ψυχή σου.

Ἡ ἀληθινή ἀρετή δέν καίγεται στήν φωτιά καί δέν πνίγεται στό νερό, οὔτε βεβαίως χάνεται ἐδῶ στήν γῆ. Τί κακό τούς προξένησε ἡ ἀρετή στήν γῆ, γιά παράδειγμα, στούς: Ἅγιο Ἰωάννη τόν Χρυσόστομο, στόν Μέγα Ἀθανάσιο καί στούς ἄλλους ἀγωνιστές τῆς πίστεως;

Ἄφησε νά κακολογοῦν τήν ἀλήθεια, ἄφησε νά σοῦ στερήσουν τήν ζωή σου: ἡ ἀλήθεια θά ἐπαληθευθῆ, ἡ ἀγάπη θά νικήση, ἡ ζωή θά ἀναστηθῆ.

Ἐάν ἐπιθυμῆς τήν σωτηρία σου, κάνε ὅ,τι ἠμπορεῖς γι' αὐτήν. Ὅπως εἶναι ἁμαρτία νά κάνης τό κακό, ἔτσι εἶναι ἁμαρτία νά μή κάνης τό καλό.

Ἐάν ὑπομένουμε τόν διεφθαρμένο ἄνθρωπο, ἀλλά δέν ἐργαζόμεθα μέ ἐπιμέλεια γιά τόν Κύριο, περιστρεφόμεθα μεταξύ οὐρανοῦ καί γῆς σάν σκουπίδια στόν ἄνεμο....

Δέν ἠμπορεῖ νά θεωρηθῆ δοῦλος τοῦ Κυρίου ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ὑποτάσσεται στίς ἐπιθυμίες του (Ματ. 6, 24).

Τό ἔργο τῆς σωτηρίας σου δέν θά τό ἐπιτελέσης χωρίς τόν Χριστόν, οὔτε Αὐτός θά τό κάνη χωρίς ἐσένα.

Εἶναι καλλίτερο νά ἐπιλέγουμε τά δύσκολα γιατί εἶναι ὠφέλιμα καί νά ἀφήνουμε τά εὔκολα, ἐάν τραυματίζουν τήν ψυχή. Μή νομίζης ὅτι θ' ἀποκτήσης τόν οὐρανό δωρεάν, χωρίς νά κάνης μία ζωή ἄξια γιά τόν οὐρανό.

Ὅποιος ἀποφεύγει τήν ὑπομονή, ἀποφεύγει καί τήν σωτηρία. Ἡ σωτηρία δέν εἶναι μόνο νά μή κάνης τό κακό στήν πράξη, ἀλλά καί νά ὑπομένης στήν πράξη ἀνδρείως τό κακό.

Εἶναι δύσκολη ἡ σωτηρία, ἀλλά δέν ἠμποροῦμε νά εἰποῦμε ὅτι εἶναι καί ἀδύνατη.

Τί πολλοί κόποι καταβάλλονται γιά τόν ἐπίγειο

μισθό! Ἄραγε δέν πρέπει νά κοπιάσουμε περισσότερο γιά τήν οὐράνια ἀμοιβή;...

Εἶναι δύσκολο, λέγουν πολλοί, νά σωθῆς, ἀλλά εἶναι καί μεγάλη ἐντροπή καί ἀσυγχώρητο κακό νά μή σωθῆς, ὅταν ἔχεις πρόχειρα κοντά σου τόσες βοήθειες γι' αὐτό τό ἔργο.

Ὅποιος δίνει ἐντολή, δίνει ταυτόχρονα καί τήν δύναμη ἐκπληρώσεως τῆς ἐντολῆς, χωρίς ἐξαναγκασμό τῆς θελήσεώς μας. Κάνε αὐτό τό ὁποῖον ἠμπορεῖς καί προσεύχου στόν Θεό, γι' αὐτό πού δέν ἠμπορεῖς, καί αὐτός θά ἔλθη ἀναμφισβήτητα εἰς βοήθειά σου.

Γιά ἕνα πουλί πού πετᾶ στόν ἀέρα ἄραγε εἶναι βαρειές οἱ πτεροῦγες του; Ὄχι. Ἔτσι ἀκριβῶς καί γιά τόν ἀληθινό χριστιανό δέν εἶναι δύσκολες οἱ ἐντολές τοῦ Χριστοῦ, διά τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ὁποίων ἡ ψυχή μας ἐνισχυομένη πετᾶ στόν οὐρανό.

Μακάριος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον ἀρχίζει καλά, ἀλλά καί ἄν θά τελειώση καλά τόν ἀγώνα του. Ἡ ἄσκησις τῆς μετανοίας καί τῆς μάχης μέ τά πάθη πρέπει νά γίνεται σέ ὅλη μας τήν ζωή....

* * *

Θά ἔλθη καιρός, πού ὅλοι ἐμεῖς θά κληθοῦμε σέ ἀνοικτή ἐξέταση ἐνώπιον ὅλου τοῦ κόσμου. Δηλαδή στό φοβερό Βῆμα τοῦ Χριστοῦ, ὅπου ὁ Ἴδιος ὁ Χριστός, ὁ Ὁποῖος τώρα μᾶς καλεῖ ὅλους κοντά Του, τότε θά καλέση καί αὐτούς πού δέν ἦλθαν ἐδῶ στήν πρόσκλησή Του.

Νά φοβούμεθα ἐκείνη τήν ὥρα, διότι εἶναι πράγματι πολύ φοβερά, στήν ὁποία δέν θά μᾶς προστατεύσουν οὔτε ὁ ἀδελφός, οὔτε ὁ συγγενής, οὔτε ἡ ἐξουσία, οὔτε ὁ πλοῦτος, οὔτε ἡ κοσμική δόξα. Θά εἶναι μόνο: ὁ ἄνθρωπος καί τά ἔργα του.

Τί θά εἶναι μαζί μας τήν ἡμέρα τῆς φοβερᾶς κρίσεως; Νά σκεπτώμεθα καί νά δουλεύουμε γι' αὐτήν τήν ἡμέρα, ἀρχίζοντας ἀπό τώρα, ὅσο εἴμεθα ἀκόμη μέ τό σῶμα.

Σκέψου κάθε πρωΐ, ὅταν σηκώνεσαι ἀπό τό κρεββάτι, τί θ' ἀπαντήσης στόν Θεό γιά ὅλα τά ἔργα σου καί δέν θ' ἁμαρτάνης ἐνώπιόν Του, ἀλλά ὁ θεῖος φόβος θά εἰσέλθη μέσα σου. Κράτησε καλά στόν νοῦ σου πώς ὅ,τι κάνεις, τήν στιγμή αὐτή θά περάση στήν αἰωνιότητα, στήν Κρίσι τοῦ Θεοῦ. Κοπίασε νά κάνης τώρα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἔτσι ὅπως θά ἐπιθυμοῦσες νά σταθῆς στήν Κρίσι....

Δέν θά φθάσης στήν φοβερά Κρίσι μέ κανένα εἶδος ἐπίγειου θησαυροῦ, ἐκτός ἀπ' αὐτά πού ἔδωσες στούς πτωχούς.

Ὁ ἄνθρωπος περνᾶ τούς ἑξῆς καθορισμένους τόπους. Αὐτοί οἱ τόποι εἶναι: Ἡ κοιλία τῆς μητέρας μας, αὐτός ὁ κόσμος καί ὁ οὐρανός, ὁ ὁποῖος μᾶς περιμένει. Στήν πρώτη κατοικία περνοῦμε μόνο ἐννέα μῆνες, σ' αὐτήν ἐδῶ τήν ζωή 60-70 χρόνια περισσότερα ἤ ὀλιγώτερα, ἐνῶ στήν τρίτη μπαίνουμε ν' ἀποκτήσουμε καί νά ζήσουμε ἐκεῖ τήν αἰώνια ζωή.

Εἶναι ἀδύνατον νά βλέπουμε μέ τό ἕνα μάτι τήν γῆ καί μέ τό ἄλλο τόν οὐρανό.

Μήν ἐλπίζης ὅτι θά καταλάβης τόν οὐρανό δωρεάν, χωρίς νά ζήσης ἐδῶ μιά ζωή ἄξια γιά τόν οὐρανό. Εἶπαν οἱ ἀδελφοί σ' ἕνα μεγάλο στάρετς, ὁ ὁποῖος εἶχε περάσει ἀπό μεγάλες ἀσκήσεις: «Ἀββᾶ, σταμάτα νά ἀγωνίζεσαι μέ τόσους καί μεγάλους ἀσκητικούς κόπους, διότι ἐξαντλήθηκες σωματικά»! Καί ἐκεῖνος τούς ἀπήντησε: «Πιστεύσατέ με, Ἀδελφοί, ὅτι καί ὁ Ἀβραάμ βλέποντας τά προετοιμασμένα μεγάλα δῶρα γιά τούς

Ἁγίους, πού ἐκοπίασαν γιά τόν Θεό, λυπήθηκε διότι ἀγωνίσθηκε ὀλιγώτερο γιά τόν Θεό σ' αὐτή τήν ζωή.

Ὅσοι δέν περιμένουν μέ ἐλπίδα τήν αἰώνια ζωή, εἶναι νεκροί ἀπ' αὐτήν ἀκόμη τήν ζωή.

Οἱ κόποι, ἀλήθεια, εἶναι ἐνίοτε δύσκολοι ἐδῶ, ἀλλά ἡ ἀνάπαυσις, μετά ἀπ' αὐτά τά παροδικά, θά εἶναι γλυκειά καί αἰώνια. Ἄς κοπιάσουμε ὀλίγο γιά νά ἀναπαυώμεθα αἰώνια. Μή ζητᾶμε ἐδῶ τήν ἀνάπαυσι, γιά νά τήν εὕρουμε αἰωνίως στόν οὐρανό....

Βάδιζε ἐδῶ στήν γῆ, ὄχι σάν θνητός, άλλά σάν οὐράνιος ἄνθρωπος. Ἄς κατευθύνης τά μάτια σου κάτω, γιά τίς ἀνάγκες πού άντιμετωπίζεις, ἀλλά μέ τήν ψυχή σου νά ταξιδεύης πρός τά ἐπάνω!

Ἐπειδή δέν ὑποφέραμε ποτέ τά βάσανα τοῦ ἅδου, νομίζουμε ὅτι οἱ ἐπίγειες δοκιμασίες εἶναι πολύ δύσκολες. Ὅμως ἑκατό φορές εἶναι καλλίτερα νά βασανιζώμεθα ἐδῶ σ' ὅλη μας τήν ζωή μέσα στήν φωτιά, παρά νά χάσουμε τήν αἰώνια μακαριότητα καί νά τιμωρούμεθα παντοτινά. Εἶναι φοβερό καί ν' ἀκούσωμε τά αἰώνια βάσανα, πόσο μᾶλλον καί νά τά ὑπομείνουμε! Ἐάν εἶναι δύσκολο νά ὑπομείνουμε μία σπίθα φωτιᾶς πού πέφτει ἐπάνω στό χέρι μας, τί θά γίνη μέσα στή πηγή τῆς φωτιᾶς, ἡ ὁποία εἶναι ἀναμμένη διαρκῶς σέ ὅλους τούς αἰῶνες;

Ἡ φωτιά τοῦ ἅδου θά εἶναι ὁπωσδήποτε μυστική· αὐτή θά καίη μέ μία ἀνεξήγητη ἰδιότητα τά σώματα τῶν ἁμαρτωλῶν καί ταυτόχρονα θά διατηροῦνται ὁλόκληρα. Ἡ δύναμίς της ὄχι μόνο δέν θά μειώνεται, ὅπως γίνεται μέ τήν ἐπίγεια φωτιᾶ, ἀλλά ἀντιθέτως, ὅπως μᾶς διδάσκουν οἱ Ἅγιοι Πατέρες, ἡ αἰώνια φωτιά καίει, ἀλλά δέν φωτίζει, κατατρώγει, ἀλλά δέν δαπανᾶται, βασανίζει ἀλλά δέν θανατώνει.

Μία σπίθα φλόγας τῆς κολάσεως θά εἶναι βασανι-

στικώτερη γιά ἕνα ἁμαρτωλό, ἀπό ὅ,τι χίλια χρόνια πόνων καί βασάνων μιᾶς γυναίκας πού γεννᾶ.

Πόσο θά λυπηθοῦμε στήν ὥρα τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς ἀπό τοῦ σώματός μας, διότι δέν ἐκμεταλλευθήκαμε τήν κάθε ὥρα γιά τήν ὠφέλεια καί τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς μας καί ἐχάσαμε, κάθε εὐκαιρία τήν ὁποία εἴχαμε γιά τήν ἐνίσχυση στίς ἀρετές....

Σκέψου ὅτι στόν ἅδη τά βάσανα δέν ἔχουν τέλος, ἐκεῖ οἱ ἁμαρτωλοί ὑποφέρουν ἀπό παντός εἴδους βάσανα καί αἰωνίως. Θά περάσουν ἑκατοντάδες καί χιλιάδες καί ἑκατομμύρια καί δισεκατομμύρια χρόνια βασάνων καί αὐτά θά εἶναι ἀκόμη στήν ἀρχή. Πῶς μπορεῖ κατόπιν ἕνας ἁμαρτωλός, γνωρίζοντας ὅλα αὐτά, νά συνεχίση νά ζῆ στήν ἁμαρτία;

* * *

Μετάνοια εἶναι ἡ λύπη γιά τίς ἁμαρτίες μας. Αὐτός ὅμως πού λυπεῖται, χωρίς ἐλπίδα γιά τήν σωτηρία του, εἶναι ὁ ἀπελπισμένος.

Ὅμως, ἀδελφέ μου, γιά ὅσες ἁμαρτίες βαρύνεσαι, ἀκόμη καί ἄν ἔχης τόν θάνατο μπροστά σου, μήν ἀπελπίζεσαι, διότι πρέπει νά γνωρίζης ὅτι τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπείρως μεγαλύτερο ἀπό τίς ἁμαρτίες σου.

Ὁ Θεός εἶναι ἐλεήμων ἐνώπιον τῶν ἁμαρτωλῶν, ἀλλά ὄχι ἐνώπιον ὅλων. Εἶναι ἐλεήμων μόνο σ' αὐτούς πού μετανοοῦν, ἐνῶ στούς ἰσχυρογνώμονες εἶναι δίκαιος Κριτής.

Ἡ ἁμαρτία εἶναι τρομακτικό κακό σ' αὐτόν πού τήν κρατεῖ μέσα του, ἀλλά εἶναι εὔκολο νά θεραπευθῆ γι' αὐτόν πού θά τήν βγάλη ἀπό τήν ζωή του μέ τήν μετάνοια καί ἐξομολόγηση....

Ἡ ἁμαρτία περνᾶ μέσα ἀπό ἄνομες ἀπολαύσεις, πού διώχνονται μέ τήν προσευχή. Τό Μυστήριο τῆς

Μετανοίας εἶναι τό λουτρό, στό ὁποῖο ὁ ἁμαρτωλός καθαρίζεται ἀπό τήν ἁμαρτία του γιά νά μπῆ ἕτοιμος στόν οὐρανό.

Στό βιβλίο τῆς ζωῆς μας εὑρίσκονται πολλές σκοτεινές σελίδες. Αὐτές οἱ σελίδες πρέπει νά ξεπλυθοῦν μέ τά δάκρυα τῆς μετανοίας. Ἡ ἁμαρτία ἐπικάθεται ἐπάνω μας σάν μία μαύρη κηλίδα, τήν ὁποία ἐμεῖς δέν ἠμποροῦμε νά πλύνουμε, οὔτε μέ χίλιες πηγές, παρά μόνο μέ τά δάκρυα καί τήν μετάνοιά μας....

Ἡ γνῶσις τῆς ἁμαρτωλότητός μας καί ἡ προσωπική μας ἀκαθαρσία μᾶς συνιστοῦν τούς πρώτους ὅρους γιά τά πρῶτα βήματα τῆς μετανοίας (Λουκ. 15, 18, 19). Ὅποιος ἁμάρτησε πρέπει νά καταδικάζη ὡς ἔνοχο τόν ἑαυτό του, ἔστω καί ἄν δέν τόν κατηγορεῖ κανένας ἄλλος. Ἐάν ἡ ψυχή ἐνοχοποιεῖται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος τήν ἀγαπᾶ. Ἀφ' ὅτου ὁ ἁμαρτωλός θά καταγγείλη ὡς ἔνοχο τόν ἑαυτό του, θά νικήση ὑπέρ αὐτοῦ τήν κρίσι τοῦ Θεοῦ. Ὅποιος εἶναι δυσαρεστημένος ἀπό τόν ἑαυτό του, εὑρίσκεται στήν καλή ὁδό καί ἠμπορεῖ νά περιμένη τήν συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν του. Συγχώρησε τούς ἄλλους γιά τό κάθε παράπτωμά τους, ἀλλά νά μή συγχωρῆς κανένα δικό σου παράπτωμα ἤ ἐλάττωμα!....

Κανείς δέν εἶναι τόσο καλός καί ἐλεήμων σάν τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, ἀλλά αὐτόν πού δέν μετανοεῖ, οὔτε ὁ Χριστός ἠμπορεῖ νά τόν συγχωρέση....

Μή καθυστερῆς, ὦ ἁμαρτωλέ, νά ἐπιστρέψης στόν Κύριο, μήπως ἀντί τῆς ἐλεημοσύνης τοῦ Θεοῦ, συναντήσης μπροστά σου τήν ἀνελέητη κρίσι Του....

Ἀγωνίσου νά μή πέσης στόν πειρασμό, ἀλλά ἐάν ἔπεσες, ἀπομακρύνσου γρήγορα μέ τήν ἐξομολόγηση καί τήν μετάνοια! Δέν ὑπάρχει ἀσυγχώρητη ἁμαρτία, παρά μόνο ἡ ἁμαρτία γιά τήν ὁποία δέν μετανόησε ὁ ἄνθρωπος....

Δέν πρέπει ν' ἀναβάλλουμε τόν καιρό τῆς διορθώσεώς μας γιά τήν αὐριανή ἡμέρα, διότι δέν γνωρίζουμε, ἐάν θά ζήσουμε αὔριο. Μή λέγης: «Σήμερα θ' ἁμαρτήσω καί αὔριο θά μετανοήσω». Καλλίτερα εἶναι νά μετανοοῦμε σήμερα, διότι τό αὔριο ἀνήκει στά χέρια τοῦ Θεοῦ. Νά ξέρης ὅτι στήν ὥρα τοῦ θανάτου σου δέν θά ἔχης τήν δύναμη νά κάνης τό καλό, ἐάν δέν τό ἔκαμες στήν διάρκεια τῆς ζωῆς σου....

Τά δάκρυα εἶναι τό σύμβολο τής μετανοίας, εἶναι ἀνεκτίμητα καί δέν χάνεται ποτέ ἡ ἀξία τους. Εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ σ' αὐτόν πού ἐπιδιώκει μέ ταπείνωση τήν μετάνοια.

Ὅποιος θέλει νά λυτρωθῆ ἀπό τήν ἁμαρτία, λυτρώνεται διά τῶν στεναγμῶν. Ὁ ὠφέλιμος στεναγμός εἶναι τοῦ ταπεινοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος γνωρίζει καλλίτερα τόν ἑαυτό του˙ ὁ ὠφέλιμος στεναγμός ἀποδεικνύει μία ψυχική κατάσταση μετανοίας καί ταπεινώσεως.

Ἄς βιαζώμεθα νά σπέρνουμε δάκρυα μετανοίας, γιά νά θερίσουμε τήν χαρά τῆς σωτηρίας... Τό Μυστήριο τῆς Μετανοίας εἶναι τό λουτρό, στό ὁποῖο ὁ ἁμαρτωλός καθαρίζεται ἀπό τήν ἁμαρτία του, γιά νά μπῆ καθαρός στόν οὐρανό.

